Ազգ
Azg
armenian daily

31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1997 ՈՒՐԲԱԹ #18 (1272)

Նախ մարդու իրավունքներն ու Հունաստանը, հետո միայն Եվրամիությունը

30 ՀՈՒՆՎԱՐ, BBC: Եվրոպական միությունը ծանուցեց Թուրքիային, որ նա նախ պետք է բարելավի մարդու իրավունքների պահպանման իր ծառայության ցուցակը, ինչպես նաեւ հարաբերությունները հարեւան Հունաստանի հետ, որից հետո միայն Եվրամիությունը կքննարկի կազմակերպության մեջ ընդունվելու Թուրքիայի միջնորդագիրը: Դա արվեց Հռոմում Անգլիայի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Իսպանիայի եւ Իտալիայի արտգործնախարարների կողմից, իրենց թուրքական գործընկեր Թանսու Չիլլերի հետ հանդիպման ժամանակ: Բրիտանական նախարար Մալքոլմ Ռիֆկինդը Եվրամիության եւ Թուրքիայի հարաբերությունները անվանեց անբավարար: Ռիֆկինդը Անկարային կոչ արեց բարելավել վիճակը մարդու իրավունքների գործում: Տիկին Չիլլերն իր կողմից ընդգծեց Թուրքիայի հակվածությունն այդ խնդրում, սակայն հայտարարեց նաեւ, որ Թուրքիայի նկատմամբ պետք է կիրառվեն նույն չափանիշները, ինչ եւ Եվրամիության անդամ դառնալ ցանկացող մյուս թեկնածու երկրների հանդեպ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստան եւ Վրաստան մտնող գազատարը կրկին պայթեցվեց

Կառավարությունը վավերացրեց հայ-ամերիկյան նավթագազային հետախուզման պայմանագիրը

Հունվարի 29-ի երեկոյան ժամը 19.50-ին Հյուսիսային Կովկասում Չեչնիայի տարածքում, Տարսկայա գյուղի մոտակայքում պայթեցվել է Անդրկովկաս մտնող 1400 մմ-ոց գազատար խողովակը: Այս լուրը երեկ լրագրողներին հայտնեց վարչապետ Արմեն Սարգսյանը, իսկ էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանն ավելացրեց, թե գազատարի վերականգնման աշխատանքները կավարտվեն 2 շաբաթից ոչ շուտ, քանի որ գազատարը վնասվել է 2 կետում: Նախարարի ասելով, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի մասնագետների հետ միասին աշխատանք է տարվում չօգտագործվող 700 մմ-ոց խողովակաշարը ժամանակավորապես գործի դնելու համար: Գագիկ Մարտիրոսյանի ասելով, դժվար է պնդել, թե ովքեր են այս պայթեցման հեղինակները, սակայն վերջին անգամ նման պայթեցում եղել է 1995-ի մայիսի 7–8-ին: Իսկ տեխնիկական վթարներ ավելի հաճախ են տեղի ունենում: Դրանցից ամենախոշորը տեղի է ունեցել 1996-ի հուլիսին:

Մեր այն հարցին, թե հանրապետություն գազի մուտքի դադարեցումը կազդի" էներգամատակարարման համակարգի վրա, նախարարը պատասխանեց, թե հիմնական ազդող միջոցը վճարումներն են: Իսկ առայժմ, ներքին պահուստային ռեսուրսների շնորհիվ դեռեւս կշարունակվի նախկին էներգամատակարարումը: Ըստ նախարարի, հանրապետությունում ամսական օգտագործվել է 150 մլն խմ. գազ:

Վարչապետն իր հերթին տեղեկացրեց, որ երեկ կառավարությունը հաստատել է հայ-ամերիկյան նավթագազային պայմանագիրը, ըստ որի Հայաստանի տարածքում կսկսվեն նավթի եւ գազի հետախուզման աշխատանքները: Եվ այս տարվա հունիս-հուլիս ամիսներին պարզ կդառնա, արժե՞ սկսել նավթի եւ գազի արդյունահանումը, թե ոչ: Էներգետիկայի նախարարի ասելով, այդ պայմանագիրը կնքվել է 12 տարի ժամկետով հետախուզման եւ 30 տարի ժամկետով արդյունահանման համար: Կկատարվի մոտ 100 մլն դոլարի ներդրում, որից միայն 10 մլն դոլարը կներդրվի հետախուզական աշխատանքների համար: Գագիկ Մարտիրոսյանի ասելով, սա Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող ամենաթանկ նախագիծն է: Նախարարն ընդգծեց, որ եթե տարեկան արդյունահանվի 2 մլն տոննա նավթ, հայկական եւ ամերիկյան կողմերի միջեւ կբաժանվի հավասարապես: Իսկ 150 մլն տոննա արտահանելու դեպքում 99 տոկոսը Հայաստանին եւ 1 տոկոսը մյուս կողմին: Հետախուզման աշխատանքները կընդգրկեն 12,7 հազար քառ. կմ տարածք:

Տես ➧ էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանը ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտի հաշվետվությունում

30 ՅՈՒՆՎԱՐ, RL: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պետդեպարտամենտի այսօր հրապարակված ամենամյա հաշվետվությունում ասվում է, որ 96 թվականին Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցը չի կարելի միանշանակ գնահատել: Որոշ ասպարեզներում գրանցվել են հաջողություններ, որոշ ասպարեզներում՝ նահանջ: Պետդեպարտամենտը նշում է, որ իշխանությունների միջամտությունը անցյալ տարվա սեպտեմբերին տեղի ունեցած ընտրությունների գործընթացին սահմանափակում է կառավարությունը փոխելու Հայաստանի քաղաքացիների իրավունքը:

Ռադուեւը շարունակելո՞ւ է զինված պայքարը

30 ՅՈՒՆՎԱՐ, RL, DW: Չեչնիայի նոր նախագահ Ասլան Մասխադովի մամլո քարտուղար Ռուսլան Կուտաեւը հաղորդեց, որ Մասխադովը դաշտային հայտնի հրամանատար Սալման Ռադուեւին նախազգուշացրել է ձեռնպահ մնալ Ռուսաստանի դեմ ահաբեկչական գործողությունների դիմելուց: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ լրատվական գործակալությունը վկայակոչեց Կուտաեւին, որն ասաց, թե Չեչնիայի զինյալ ուժերը եւ ներքին գործոց նախարարության ստորաբաժանումները պատրաստ են խիստ միջոցներ ձեռնարկել Ռադուեւի դեմ, եթե վերջինս փորձի իրագործել իր սպառնալիքները: Երեկ Ռադուեւը չեչենական ընտրությունները որակեց որպես ֆարս եւ խոստացավ շարունակել զինված պայքարը: Նույն ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին տված հարցազրույցում Մասխադովն ասել է, թե Ռուսաստանի հետ վարած պատերազմից հետո երկիրն անհրաժեշտ է վերականգնել: Դրա համար անհրաժեշտ միջոցները Ռուսաստանը պետք է տրամադրի որպես ռեպարացիա: Բացի այդ, Մասխադովը մտադիր է անողոք պայքար մղել հանցագործության դեմ, ինչի համար անհրաժեշտ է փոխել իրավական մարմինների, բանակի եւ միլիցիայի կառուցվածքները: Իսկ երկրի անկախության մասին բանակցությունները առայժմ այնքան էլ հրատապ չեն, չնայած, որ նախատեսվում է մոտակա ժամանակներում սկսել դրանք, ասել է նորընտիր նախագահ Մասխադովը:

ԱՄՆ

Ղարաբաղի խնդրի լուծումը չպետք է պարտադրվի

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ պետդեպարտամենտի խոսնակն իր վերջին բրիֆինգում անդրադարձել է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորմանը: Արմենպրես գործակալությունը ձեռք է բերել ղարաբաղյան խնդրին վերաբերող հարց ու պատասխանի սղագրությունը, որը շարադրվում է ստորեւ:

– Արդյոք ամերիկյան կառավարությունը որեւէ մեկնաբանություն տվե՞լ է կոնգրեսական Ֆրենկ Փալոն Կրտսերի Լեռնային Ղարաբաղում ունեցած ելույթի առընչությամբ:

– Ամերիկյան կառավարությունը ակտիվորեն խրախուսում է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորումը խաղաղ ճանապարհով:

Չեմ ուզում վիճաբանության մեջ մտնել կոնգրեսական Փալոնի հետ, որն ասել է, թե ինքը համաձայն չէ ամերիկյան կառավարության քաղաքականության որոշ մասերի հետ, բայց ուզում եմ պարզորեն ներկայացնել այդ քաղաքականությունը:

1996 թ. Լիսաբոնում կայացած գագաթնաժողովում ԱՄՆ-ը՝ ԵԱՀԿ մյուս 53 անդամների հետ, հավանություն տվեց ԼՂ հակամարտության լուծման երեք հիմնական սկզբունքներին.

– Հայաստանի եւ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականություն

– Իրավական կարգավիճակ ԼՂ-ին ինքնորոշման վրա հիմնված պայմանագրի համաձայն, ըստ որի ԼՂ-ն ստանում է բարձրագույն աստիճանի ինքնակառավարման իրավունք Ադրբեջանի կազմում:

– ԼՂ-ի եւ նրա բնակչության երաշխավորված անվտանգություն՝ ներառյալ խնդրի կարգավորմանն ուղղված միջոցառումներում բոլոր կողմերի համաձայնությունն ապահովելու փոխադարձ պարտավորվածություններ:

Միացյալ Նահանգները մնում է մտահոգված տարածաշրջանի ողջ ժողովրդի անվտանգությամբ եւ բարեկեցությամբ: Մենք նշում ենք, որ ի հավելումն ԼՂ-ի էթնիկ հայ բնակչության մարդասիրական խնդիրներին, 100 հազարավոր տեղահանված ադրբեջանցիներ ապրում են փախստականների ճամբարներում: Տառապանքն ազգություն չի ճանաչում, եւ ԱՄՆ-ը օգնություն է հասկացնում տարածաշրջանի տառապող ժողովրդին՝ առանց հաշվի առնելու նրանց էթնիկական խմբերը, ներառած նրանց, ովքեր ապրում են ԼՂ-ում:

Միացյալ Նահանգները շարունակում է կոչ անել բոլոր կողմերին՝ կրկնապատկել իրենց ջանքերը ԼՂ-ի հակամարտությունը բանակցությունների միջոցով լուծելու համար: Մենք գործում ենք որպես անկողմնակալ միջնորդ, ոչ թե որպես որեւէ կողմի կամ շահերի պաշտպան: Մենք աջակցում ենք այն լուծմանը, որը հակամարտության բոլոր կողմերի համար ընդունելի կլինի: Այդպես ենք վարվում, որովհետեւ միայն համաձայնեցված եւ ոչ թե պարտադրված լուծումը կլինի կայուն եւ հարատեւ: Սա փոխզիջում է պահանջում բոլոր կողմերից, եւ այն էական քայլ է դեպի հարատեւող խաղաղություն եւ բարգավաճում տարածաշրջանի բոլոր ժողովուրդների համար:

Ռուսաստանին եւ Ուկրաինային արգելվեց մահվան դատավճիռներ ի կատար ածել

30 ՀՈՒՆՎԱՐ, DW: Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի պատգամավորություններին սպառնաց հեռացմամբ, եթե այդ երկրներում չարգելվի մահապատիժը: Չորեքշաբթի երեկոյան ընդունված բանաձեւում Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի կառավարություններին կոչ է արվում խոստորեն կատարել իրենց խոստումը եւ ի կատար չածել մահվան դատավճիռները: Եվրախորհուրդ ընդունվելիս Ռուսաստանն ու Ուկրաինան պարտավորվեցին ի կատար չածել մահվան դատավճիռները եւ երեք տարվա ընթացքում արգելել մահապատիժները: Այդուհանդերձ, 1996 թվականի առաջին կեսում Ռուսաստանում մահապատժի են ենթարկվել առնվազն 53 մարդ, իսկ Ուկրաինայում անցած տարի մահապատժի են ենթարկվել 89 մարդ:

ՑՅՈՒՐԻԽ

Վերաձեւակերպվեց Ռուսաստանի պարտքի վերաբերյալ համաձայնագիրը

ՑՅՈՒՐԻԽ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՏ: Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը հունվարի 30-ին բանակցություններ է վարել Շվեյցարիայի նախագահ Առնոլդ Կոլերի եւ արտգործնախարար Ֆլավիո Կոտտի հետ, որից հետո պետք է մասնակցի Դավոսում կազմակերպված տնտեսական ֆորումի աշխատանքներին:

Ռուսաստանի վարչապետի Շվեյցարիա կատարած այցի արդյունքում ստորագրվել է ռուսական պարտքի վերաձեւակերպման վերաբերյալ համաձայնագիրը: Պարտքը Ռուսաստանը ժառանգել է ԽՍՀՄ-ից եւ կազմում է 383 մլն շվեյցարական ֆրանկ:

Շվեյցարիան մտնում է աշխարհի այն քիչ պետությունների շարքը, որոնց կողմից Ռուսաստանին տեխնիկական եւ ֆինանսական օգնության տրամադրումը վերապահվում է հատուկ միջկառավարական համաձայնագրով: Բացի այդ, Շվեյցարիան Ռուսաստանի տնտեսության մեջ ներդրումներ իրականացնող 5 հիմնական երկրներից մեկն է:

Ֆորումում մեծ ուշադրություն է դարձվելու ժամանակակից աշխարհի առանցքային խնդիրներին, այդ թվում՝ եվրոպական անվտանգությանը, Միջերկրածովյան կարգավորմանը, կազմակերպված հանցագործության, ահաբեկչության դեմ պայքարին: Ֆորումի աշխատանքներին մասնակցելու են ԱՊՀ մի շարք երկրների ղեկավարներ, Եվրամիության հանձնաժողովի նախագահ Ժակ Սանտերը, ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի խոսնակ Գինգրիչը, բազմաթիվ երկրների նախագահներ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Մեր ձայնը՝ օրենքի մեր նախագծին

Լրագրողների համերաշխությունը հզոր ուժ կլինի

ԵՐԵՒԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Մամուլի մասին օրենքի լրագրողական աշխատանքային խմբի ու բազմաթիվ լրագրողների մասնակցությամբ ստեղծված նախագիծը քննարկելու թերեւս վերջին հավաք-հանդիպումը կայացավ այսօր Հայաստանի Լրագրողների միության դահլիճում: Ներկա էին «Այժմ» թերթի գլխավոր խմբագիրը, «Փաստ» գործակալության տնօրենը, մնացած լրատվամիջոցները բավարարվել էին ներկայացուցիչ ուղարկելով կամ չուղարկելով: Հանդիպմանը մասնակցում էին նաեւ Երեւանի Մամուլի ակումբի նախագահը, հասարակական արդեն հայտնի (Կանանց հանրապետական խորհուրդ) եւ նորաստեղծ (Կին ընտրողների լիգա) կազմակերպությունները, որոնք եւս կողմ են այս տարբերակին, քանզի կարծում են, որ առանց ազատ խոսքի չի կարող գոյություն ունենալ հասարակական կազմակերպությունների գործունեության դաշտը:

Սկզբում Երեւանի Մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը ներկայացրեց որոշ սկզբունքային ու նաեւ ոչ այնքան էական տարբերությունները, որ կան լրագրողական եւ կառավարական տարբերակների միջեւ: Մասնավորապես, պետական այրից ստացված գաղտնիքը հրապարակելիս լրագրողի անանունությունը ամրագրող կետը կամ հնարավոր դատաքննությունների ժամանակ չփարատված կասկածները հօգուտ խոսքի ազատության մեկնաբանելու պահանջը եւ այլն: Նշենք նաեւ, որ այս նախագծով լրատվական ծառայությունները կդժվարանան պետական եւ ոչ պետական լրատվամիջոցներին տարբերակված մոտեցում ցուցաբերել:

Նախագիծն արդեն ուղարկվել է ՀՀ նախագահին, կառավարությանը, Ազգային ժողովին, նախատեսվում են հանդիպումներ: Սակայն հավաքված լրագրողները նշեցին, որ պետք է արդեն այսօր սկսել այս նախագիծը օրենք դարձնելու աշխատանքները, պայքարել բոլոր միջոցներով՝ լոբբինգ, պատգամավորների ու խմբակցությունների հետ աշխատանք, քարոզչություն եւ այլն: «Հավանաբար օրենքները չեն գործում, երբ դրանց ստեղծմանը չեն մասնակցում շահագրգիռ խավերը: Այս նախագիծը մենք ենք ստեղծել, մերն է, եւ պետք է այն օրենքի տեսք ստանա», նշեց «Այժմ» թերթի գլխավոր խմբագիր Վիգեն Սարգսյանը, ավելացնելով, որ հակառակ տարբերակի ընդունումը մեզ հաջողություններ չի խոստանում, եւ ոչ մի բան չի փոխվի: Լրագրողները նաեւ հույս հայտնեցին, որ քննարկումներին չմասնակցած լրագրող-պատգամավորների մեջ կգտնվի գոնե մեկը, որ կհամաձայնի այդ նախագիծը իբրեւ օրենսդրական նախաձեռնություն ներկայացնել ԱԺ քննարկմանը կառավարականին այլընտրանք որպես: «Բայց հնարավոր է, որ նրանք վերցնեն այս նախագիծը, իրենց ուզած լրացումներով ընդունեն ու ասեն, թե ձեր ուզած օրենքն է», ցավով նշեց «Ազգի» թղթակից Հակոբ Ասատրյանը: Իսկ մեր «պետք չէ պատգամավորներին նման հնարավորության մասին հուշել» կասկած-առարկությանը եղավ «նմանները վաղուց են գործելակերպ դարձել» իրական պատկեր-պատասխանը: Ուստի, հիշյալ խոսք անցանկալի ելքը կանխել-բացառելու խնդրում նորից կարեւորվեց լրագրողական քարոզչության ու համերաշխության նշանակությունը:

Վերջում հույս հայտնենք, որ նախագծի ստեղծման ժամանակ ընդդիմադիր, կուսակցական, անկախ, պետական մամուլի ներկայացուցիչների համերաշխությունը կնպաստի նախագիծը օրենքի վերածվելուն եւ կշարունակվի նպատակի իրագործումից հետո եւս:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Գլխավոր գանձապետը ներկայացրեց արվածը եւ անելիքները

Երեկ, հունվարի 30-ին ֆինանսների նախարարությունում հրավիրվել էր մամուլի ասուլիս նվիրված նորաստեղծ գանձապետարանի կատարած աշխատանքներին եւ առաջիկա անելիքներին, որը ներկայացնում էր ՀՀ ֆինանսների նախարարության առաջին փոխնախարար, գլխավոր գանձապետ Արա Ասլիկյանը: Նա համառոտ ներկայացրեց գանձապետարանի խնդիրներն ու ֆունկցիաները, նշեց, որ համակարգի ստեղծման անհրաժեշտությունը պայմանավորված էր հանրապետությունում ընթացող տնտեսական բարեփոխումների անբաժանելի մաս հանդիսացող հարկաբյուջետային բնագավառին ներկայացվող այսօրվա պահանջների պարտադիր իրագործման հանգամանքով:

Բյուջեի կատարման գործընթացի բարելավման նպատակով բյուջետային բարեփոխումների ընթացիկ էտապում արդեն մի քանի ամիս է, ինչ ֆինանսների նախարարության կառուցվածքում գործում է գանձապետարանը, որը պետական կառավարման նոր մարմին չէ, այլ կառավարության բյուջետային քաղաքականությունն իրականացնող պետական կառույց եւ ֆինանսների նախարարության կառուցվածքային ստորաբաժանումներից է: Գանձապետարանի նպատակն է ապահովել պետության դրամական հոսքերի կառավարելիության աստիճանի բարձրացումը, առկա ֆինանսական ռեսուրսների արդյունավետության, ինչպես նաեւ բյուջետային գործընթացի նկատմամբ վերահսկողության ուժեղացումը: Ըստ պարոն Ասլիկյանի, գանձապետարանի ստեղծմամբ փոխվում է պետական բյուջեի դրամարկղային կատարման ձեւը, բայց բյուջետային գործընթացի բովանդակային առումով համակարգի ստեղծմամբ փոփոխություններ տեղի չեն ունենա: Այսինքն, եթե նախկինում բյուջեի դրամարկղային կատարումը ապահովում էր հանրապետության բանկային համակարգի միջոցով, բյուջետային հաշվառումը ամբողջությամբ վարվում էր բանկերի կողմից, ապա գանձապետական համակարգի ներդնելուց հետո այդ գործառույթները իրականացվելու են գանձապետական մարմինների միջոցով:

Այնուհետեւ պարոն Ասլիկյանը նշեց գանձապետարանի հիմնական ֆունկցիաները՝ պետական եւ համայնքային բյուջեների դրամարկղային կատարում եւ ընթացիկ վերահսկողություն, բյուջեների եկամուտների հաշվառման եւ ծախսերի աշխատանքների կատարման կազմակերպում, պետության դրամական միջոցների եւ այլ աղբյուրների պարտքերի գանձապետական հաշվի կառավարման գործառույթների իրականացում, բյուջեների դրամարկղային կատարման մեթոդական կառավարում, հանրապետությունում բյուջետային դասակարգման միջազգային ստանդարտների ներդրում: Կարեւոր ֆունկցիաների թվում նա առանձնացրեց բյուջեների դրամարկղային կատարման ընթացիկային պլանների կազմումն ու կատարումը, բյուջետային հաշվառման եւ հաշվետվությունների կազմակերպումը, դրանց մեթոդական ղեկավարումը եւ ներքին ֆինանսական աուդիտի կազմակերպման ու իրականացման ֆունկցիան: Գանձապետական ֆունկցիաներից առավել հատկանշական համարվեցին բոլոր ակտիվների հաշվառման եւ ծախսերի կառավարման ֆունկցիաները, որը նշանակում է պետական ֆոնդերի, միջոցների, այդ թվում բոլոր մակարդակի բյուջեների հաշվառումը եւ կառավարումը մեկ պետական մարմնի՝ գանձապետարանի կողմից հաշվառվելու հանգամանք: Հիշյալ ֆունկցիան իրականացվում է դրամարկղային կատարման համար ընթացիկ կամ կարճաժամկետ կազմման միջոցով: Պարոն Ասլիկյանը նշեց, որ գանձապետարանի լրիվ ծավալով ներդնելուց հետո հնարավորություն է ստեղծվում ավելի արագ եւ օպերատիվ օգտագործել նախօրոք պլանավորված պետական միջոցները, եւ դրանց ընթացիկ վիճակն արտահայտող հավաստի ու ամփոփ ինֆորմացիայի առկայությունը հնարավորություն է ընձեռում ժամանակին ճշգրտումներ կատարել դրանց պլանավորման մեջ եւ ապահովել կարճաժամկետ ֆինանսական պլանների կազմումն ու դրանց դրամարկղային կառավարումն իրականացնող պետական ֆինանսների, ֆինանսական միջոցների սահուն շարժը, որը կարեւորվում է հարկաբյուջետային եւ դրամավարկային նպատակներին հասնելու առումով, այսինքն, կառավարությունը բացառում է շրջանառության մեջ գտնվող դրամի արտառոց տատանումները, կանխարգելում է ինֆլյացիոն երեւույթները, որը բյուջետային ռեֆորմի կարեւոր խնդիրներից է:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստան եւ Վրաստան մտնող գազատարը կրկին պայթեցվեց

Սկիզբը էջ 1

Վարչապետ Արմեն Սարգսյանը հայտնեց նաեւ, որ կառավարությունը նոր որոշում է ընդունել, ըստ որի ձեռնարկություններին հնարավորություն է տրվում իրենց հարկային պարտավորությունները նորմալ կատարելու դեպքում ազատվել տույժերից եւ տուգանքներից: Նրա կարծիքով, դա կնպաստի արտադրության վերականգնմանը: Բացի այդ, բանակցություններ են տարվում Հայաստանում գտնվող Եվրոպական վերակառուցման բանկի պատվիրակության հետ, հատկապես ատոմակայանի խնդիրների եւ Հրազդան-5 ջերմակայանի գործարկման շուրջ: Այդ խնդիրների շուրջ քննարկումներ են անցկացվել նաեւ Երեւանում գտնվող ճապոնական «Էքզիմ» բանկի ներկայացուցիչների հետ: Գագիկ Մարտիրոսյանի ասելով, Եվրոբանկը պահանջում է, որ Հայաստանն իր հասանելիք 25 մլն դոլարից մնացած 15 մլն-ը նույնպես ներդնի: Սակայն, Եվրոբանկի հասանելիք 57.4 մլն-ը այսօրվա պայմաններում արդեն իսկ չի բավականացնի Հրազդան-5-ի վերագործարկման համար: Ուստի, նախատեսվում է վերահաշվարկ կատարել:

Հ. ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Նոր անձնագիր է ստացել բնակչության 35 տոկոսը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Չնայած արդեն մի քանի տարի է, ինչ հանրապետությունում ընթանում է անձնագրերի փոխման գործընթացը, այդուհանդերձ, ներկայումս նոր անձնագիր է հաջողել ստանալ համապատասխան տարիքի բնակչության միայն 35 տոկոսը: Համաձայն ՀՀ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության անձնագրերի եւ վիզաների վարչության տեղեկատվության, նոր անձնագրերի ստացման հետ կապված վճարային փոփոխություններ չեն կատարվել եւ առաջիկայում չեն նախատեսվում: Նշենք, որ ՀՀ նախագահի հրամանագրով հանրապետությունում նոր անձնագրերի ստացման ժամկետը երկարաձգվել էր մինչեւ այս տարվա վերջը: Այժմ, սակայն, ժամկետ է նշվում մինչեւ հաջորդ տարվա դեկտեմբերի 31-ը:

Գրանցումից դուրս գալը դժվար գործ է

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Հանրապետությունից դուրս գտնվող ցանկացած քաղաքացի, որը տակավին հայաստանյան գրանցում ունի եւ ցանկանում է դուրս գալ հաշվառումից, ստիպված կլինի վերադառնալ հայրենիք: Ըստ քաղաքային ոստիկանության անձնագրային բաժանմունքներից մեկի աշխատակիցների, որեւէ անձ չի կարող բացակա քաղաքացուն հանել գրանցումից: Նշենք նաեւ, որ կրկին հաշվառման կանգնելու՝ վերագրանցման համար, անկախ գրանցումից դուրս գալու վաղեմությունից, պահանջվում են անհրաժեշտ բոլոր հիմքերը: Ի մասնավորի, տվյալ բնակարանում ապրող չափահաս քաղաքացիների համաձայնությունը եւ յուրաքանչյուր բնակչին 9 քառ մետր տարածքի ապահովումը:

Բանկերի թիվը 5-ով կրճատվել է

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Նախորդ տարվա համեմատ, այս տարի 5-ով կրճատվել է հանրապետության առեւտրային բանկերի թիվը: Ըստ ՀՀ ԿԲ լրատվական կենտրոնի, ներկայումս հանրապետությունում գործում է 33 բանկ, որոնցից մեկը որպես ոչ ռեզիդենտ բանկի մասնաճյուղ:

Ավարտվեց Ախուրիկի դպրոցի նորոգումը

ԱԽՈՒՐՅԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Գյուղական համայնքի եւ ՀՀ սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի միջոցներով ավարտվեց Ախուրիկի դպրոցի նորոգումը:

Այս տարածաշրջանում ավելի վաղ վերականգնվել էր Արափիի դպրոցը:

Շիրակի մարզում հետեւողական աշխատանք է տարվում դպրոցաշինության ուղղությամբ: Այդուհանդերձ, ավերված 85 դպրոցներից 45-ը դեռեւս պարապմունքներն անցկացնում են ժամանակավոր կացարաններում: Այժմ նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր են պատրաստվում չօգտագործվող վարչական շենքերը վերականգնելու եւ կրթօջախներին հատկացնելու ուղղությամբ: Այս ճանապարհով առաջիկայում քարաշեն կառույցներ կտեղափոխվեն Գյումրու թիվ 31, 35, 30, 43, 14 կրթօջախները: Կկառուցվեն գիշերօթիկ դպրոցներին անհրաժեշտ կենցաղային շինություններ: Մոտակա տարիներին քարաշեն կառույցներ կտեղափոխվեն կամ կվերականգնվեն Գյումրու եւս 5, ինչպես նաեւ Ջրառատի, Արեւիկի, Ամասիայի համայնքների միջնակարգ դպրոցները:

Ամերիկյան բաճկոնները վստահություն են ներշնչում մանկատան սաներին

Ամերիկյան «Counterpart» կազմակերպությունը Սախարովի անվան հայկական հիմնադրամին ճանաչել է իբրեւ միջնորդ կազմակերպություն: Նրանց համագործակցությունը սկսվել է 95 թ.-ից, եւ մեկ տարվա ընթացքում կազմակերպությունն ավելի քան 500 հազար դոլարի հումանիտար օգնություն է տրամադրել Սախարով հիմնադրամին: Հիմնադրամի տնօրեն Լեւոն Ներսիսյանը հայտնեց, որ հատկացված օգնությունը հիմնականում բաշխվել է շուրջ 50 հանրակրթական դպրոցների ու մանկատների, նաեւ՝ երկու հիվանդանոցի:

Առանձնակի ուշադրության է արժանացել Կամոյի մանկատունը՝ ամբողջությամբ կահավորել են մանկատան խոհանոցը, տրամադրել հեռուստացույց, ձայնարկիչ եւ այլն: Սակայն Սախարով հիմնադրամի Կամոյի մասնաճյուղի ղեկավար Լուսինե Թոփալաղացյանի ասելով, երեխաներին հատկապես հիացրել են կազմակերպության նվիրած բաճկոնները: «Բաճկոնները ոչ միայն նորաձեւ են ու հարմարավետ, այլեւ մեր երեխաներին իրենց հասակակիցների առջեւ արժանապատիվ երեւալու հնարավորություն են տալիս: Չեմ պատկերացնի, թե որքան կարեւոր է այդ վստահությունը հատկապես նրանց համար», մանկատան սաների երախտագիտությունն այսպես արտահայտեց Լ. Թոփալաղցյանը:

Սախարով հիմնադրամում բաճկոնների նոր խմբաքանակի են սպասում դոնոր կազմակերպությունից: Հիմնադրամի տնօրեն Լեւոն Ներսիսյանը տեղեկացրեց, որ 6-12 տարեկանների համար նախատեսված բաճկոնները բաշխելու են հանրապետության սոցիալապես անապահով երեխաներին:

Ս. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ղարաբաղի հարց

Հարցը շատ լուրջ է եւ կարեւոր: Վերջերս վերադարձա Հայաստանից եւ Լեռնային Ղարաբաղից: Դա իմ 30-րդ այցելությունն էր: Խիստ մտահոգված եմ ողբերգական հակամարտության հավանական քաղաքական լուծման առնչված բանակցությունների ներկայիս զարգացումից՝ հակամարտություն, որը բազում տառապանքներ է պատճառել ե՛ւ հայերին, ե՛ւ ադրբեջանցիներին:

Միանգամից խոստովանեմ, որ իմ համակրանքը հայության կողմն է, առավել եւս՝ նրանց, ովքեր ապրում են իրենց հինավուրց հողում՝ Լեռնային Ղարաբաղում:

1991 թ. մայիսին Մոսկվայում ընթանում էր Անդրեյ Սախարովի հիշատակին նվիրված Մարդու իրավունքների գծով վեհաժողովը: Ես մեկնեցի այնտեղ միջազգային փորձագետների միջազգային պատվիրակության հետ: Դրանից հետո մենք ուղեւորվեցինք Հայաստան, ուր հանդիպեցինք փախստական հայերի, որոնց Ադրբեջանն ու խորհրդային 4-րդ բանակի զորքերը բռնագաղթեցրել էին իրենց հողերից: Այնուհետեւ, կտրեցինք սահմանը, փորձեցինք հենց ադրբեջանցիներից իմանալ, հասկանալ իրենց տեսակետը կատարվող դեպքերի վերաբերյալ, սակայն ոչինչ չիմանալով, որոշեցինք մեկնել Բաքու: Հանդիպեցինք Բաքվի քաղաքական առաջնորդներին, որոնք իրականացվող հակահայկական քաղաքականության մասին որեւէ հասկանալի բացատրություն չտվեցին:

1992 թ. հունվարին վերադարձա Ղարաբաղ՝ վերջինիս դեմ Ադրբեջանի ռազմական հարձակման ուժեղացման ժամանակ: Այնտեղ իմ եւ գործընկերներիս ամեն տեսածն ու լսածը հանգեցրեց այն եզրակացության, որ տվյալ ողբերգական հակամարտության այդ բոլոր տարիներին Ադրբեջանը եղել է գլխավոր ագրեսորը:

Ես անհանգստացած էի նաեւ հակամարտության պատճառով տուժած ադրբեջանցիների ճակատագրով: Եվ օգնեցի միջոցներ հանգանակելու MERLIN մարդասիրական կազմակերպության համար, որն աջակցում է Ադրբեջանի փախստականներին:

Բայց, այդուամենայնիվ, փաստերը վկայում են, որ տվյալ հակամարտության մեջ հիմնական տուժածը Ղարաբաղի հայությունն է, որը տասնամյակներ շարունակ Ադրբեջանի լծի տակ է եղել, եւ երբ համբերության բաժակը լցվեց, փորձեց լուծել իր գոյատեւման խնդիրը:

Ինձ հայտնի է, որ Ադրբեջանը բազմիցս հրավիրել է հայտնի քաղաքական գործիչների եւ միջազգային ԶԼՄ ներկայացուցիչների, որոնք գլխիվայր դնելով փաստերը, փորձում էին համոզել աշխարհին, թե որքան են ադրբեջանցիները տուժել հայերից: Բայց ավելի կարեւոր է սեփական աչքերով տեսնել պատերազմի սարսափները բուն Ղարաբաղում: Ես անցա այս ամենի միջով:

Այս նամակ-հավելվածը կարող է լույս սփռել Ղարաբաղի խնդիրների վրա, քանզի տեղեկությունը հիմնված է հարցի անձնական մանրազնին ուսումնասիրման վրա, անկողմնակալ է ու անաչառ:

Վերջին տեղեկություններ Լեռնային Ղարաբաղի մասին

Պատմական ծագումը.

Լեռնային Ղարաբաղը երբեք չի եղել Ադրբեջանի մասը՝ մինչեւ 1921 թ. Իոսիֆ Ստալինի ինքնահեծան որոշումը: Ուստի իրավական արդարացում չի կարող լինել այն հայտարարությանը, թե Ղարաբաղը Ադրբեջանի «անքակտելի» մասն է:

Ստորեւ ներկայացվող հաղորդումը բացահայտում է այն պատճառը, թե ինչու Ղարաբաղի ժողովուրդը չի կարող անկախություն ձեռք բերել, մնալով Ադրբեջանի կազմի մեջ, եւ ինչո՞ւ հակամարտությունը ԵԱՀԿ շրջանակներում կարգավորելու ցանկացած քաղաքական փորձ ձախողման է դատապարտված: Այս ամենը հիմնված է պատմական խոր փորձառության եւ անմիջականորեն նախորդ տարիների ողբերգական դեպքերի վրա:

Տասնամյակներ շարունակ Ադրբեջանը մորթել, ահաբեկել եւ տնտեսապես շահագործել է Ղարաբաղի հայությանը: Շուշին, որին պատմության կեղծարարները ադրբեջանական քաղաք են համարում, իրականում՝ մինչեւ 1920 թվականը եղել է Ղարաբաղի մայրաքաղաքը եւ հայ մշակույթի հայտնի կենտրոնը: Դրանում կարելի է համոզվել լինելով Շուշիում, հայոց տաճարները եւ հազարավոր հինավուրց տապանաքարերը տեսնելուց հետո:

Այժմ Ղարաբաղում բնակվող բազմաթիվ հայեր տուժել են Ադրբեջանի ղեկավարության կազմակերպած ազգային զտման քաղաքականությունից:

Դեռ կենդանի են այն սակավաթիվ հայերը, որոնք անձամբ տեսել են 1915 թ.-ին Թուրքիայի կողմից գործադրված կոտորածը, երբ իրենց 1,5 միլիոն հայրենակիցներ անգթորեն մորթվեցին: Թուրքիան առ այսօր չի ճանաչում ցեղասպանության փաստը: Հայաստանի հանդեպ այժմ էլ շարունակվող այդ թշնամանքն ու անբարյացակամությունն այսօր արտահայտվում է Հայաստանի դեմ ուղղված պատերազմի եւ չդադարող շրջափակման հարցում Ադրբեջանին ռազմական օգնություն ցույց տալու մեջ:

Անշուշտ, քիչ չեն վերջին տարիների դեպքերի հետեւանքով ակամա զոհ դարձած ադրբեջանցիները, սակայն նրանց զոհը չի ուղեկցվել հայերի կողմից գործադրված ջարդով...

Պատերազմը եւ նրա արձագանքը

Հայտնի է, որ ցանկացած պատերազմում հակամարտող կողմերը դաժանորեն խախտում են մարդու իրավունքները: Սակայն, այս պատերազմում տեղի ունեցող կանոնավոր անհամաչափությունը հանգեցնում է այն հետեւության, որ գլխավոր ագրեսորն Ադրբեջանն է՝ ներքոհիշյալ հինգ պատճառներով.

1. Ադրբեջանը՝ խորհրդային 4-րդ բանակի հետ միասին 1991 թ.-ին «Օղակ» օպերացիան իրականացնելիս բռնագաղթեցրել է հայերին իրենց գյուղերից, հայերին բռնի դուրս մղել իրենց հայրենիքից, ուր նրանք բնակվել են դարեր շարունակ: Մեծաթիվ եկեղեցիներ հաստատում են այդ:

2. Խաղաղ բնակչության դեմ «Գրադ» կայանքն առաջին անգամ գործադրել է Ադրբեջանը: Հայերն ստիպված եղան գրավելու այն տարածքները, որտեղ տեղակայված էին անթիվ կրակակետեր, թեեւ միջազգային ընկերակցությունն այդ ինքնապաշտպանությունը որակեց իբրեւ «ագրեսիա»:

3. Միայն Ադրբեջանն է կիրառել քաղաքացիական օբյեկտների օդային ռմբակոծություններ՝ ոչնչացնելով մարդկանց, նյութական արժեքներ, քրիստոնեական ճարտարապետության բազմաթիվ հուշարձաններ:

4. Միայն Ադրբեջանն է կիրառել «երկիր-երկիր» կայանքները խաղաղ բնակչության դեմ: Այդ հատուկ զենքն իր շուրջը ոչնչացնում է ամեն ինչ: Այդ ամենը ես տեսել եմ սեփական աչքերով:

5. Ադրբեջանն է, որը Թուրքիայի հետ մեկտեղ շրջափակել է եւ այժմ էլ շրջափակման մեջ է պահում Հայաստանը: Այն էլ՝ հազարավոր հայերի կյանքը տարած երկրաշարժից (1988 թ.) հետո: Ադրբեջանը թալանել է Հայաստանին հասցեագրված մարդասիրական բեռները:

Այդ Ղարաբաղի հայերը չեն, որ սկսել են ռազմական հարձակումը: 150- հազարանոց Ղարաբաղը կարողացավ պաշտպանել իր հողը 7-միլիոնանոց Ադրբեջանից, որն անընդհատ օգնություն է ստանում Թուրքիայից: Այդ մասին մենք ունենք բազմաթիվ անվիճելի փաստաթղթեր:

Ադրբեջանի ներկայիս նախագահը հրապարակորեն հայտարարել է Ղարաբաղը հայերից ազգազտելու, ասել է՝ թե հայաթափ անելու իր քաղաքականության մասին: Իսկ նախկին նախագահ Էլչիբեյը 1992-ի հունիսին հայտարարել է, որ եթե հոկտեմբերին հայերը մնան Ղարաբաղում՝ թող ադրբեջանցիները կախեն իրեն Բաքվի հրապարակում:

Պատերազմի ընթացքում եղան շատ հաղթանակներ ու պարտություններ: 1992-ի մայիսին հայերն ազատագրեցին Շուշին եւ Լաչինով միջանցք բացեցին դեպի Հայաստան: Միջազգային ընկերակցությունը դատապարտեց նրանց դրա համար: Սակայն այդ միջանցքը նրանց հարկավոր չէր լինի, եթե չլիներ շրջափակումը: Այդ կամուրջը Ղարաբաղի համար կենսականորեն անհրաժեշտ էր: Իսկ միջազգային ընկերակցությունը հանգիստ լռում էր այս մասին: Հայերը գրավեցին Շուշին, որովհետեւ նրա բարձր իշխող դիրքից «Գրադով» հրթիռակոծում էին Ստեփանակերտն ու գյուղերը: Դարձյալ ղարաբաղցիներին մեղադրեցին, որ նրանք զավթել են «ադրբեջանական» քաղաքը: Բայց ոչ ոք չճանաչեց այն փաստը, որ Շուշին ի սկզբանե հայկական քաղաք է եղել, որը 1920 թ.-ին հրկիզել են ադրբեջանցիները:

Ներկայիս իրադրությունը

Ամենաահավորն այն է, որ բազմաթիվ ադրբեջանցի փախստականներ մինչեւ այժմ Ադրբեջանում ապրում են անտանելի պայմաններում: Եվ դա այն դեպքում, երբ հանրապետությունից բռնի վտարվել են 500 հազար հայեր, որոնք «ազատել են» իրենց տները: Իսկ Հայաստանը, որտեղ մնացել էին երկրաշարժ վերապրած բազում թշվառներ, եւ որը նաեւ մինչեւ այժմ անդադար շրջափակման մեջ է, բնակության անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծեց փախստականների համար:

Ադրբեջանի ներկա պահանջները Շուշին եւ Լաչինը վերադարձնելու մասին չեն կարող լրջորեն ընդունվել Ղարաբաղի հայության կողմից եւ բանակցությունների առարկա չեն կարող դառնալ, քանզի միջանցքը կենսական անհրաժեշտություն է Հայաստանի հետ հաղորդակցվելու համար: Իսկ Շուշին Գոլանի բարձունքների համարժեքն է:

Ղարաբաղի իշխանությունները չեն կարող նաեւ անտեսել այն փաստը, որ Ադրբեջանն ակտիվորեն շարունակում է զինվել եւ ամրապնդել դիրքերը սահմանի ողջ երկայնքով: Սակայն, չնայած դրան, Ղարաբաղն ունի շատ հզոր բանակ, որը ետ կմղի Ադրբեջանի ամեն մի նոր ագրեսիա: Հարցը բարդանում է, որովհետեւ միջազգային ընկերակցությունը վիթխարի ներդրումներ է անում այդ երկրի էկոնոմիկայի մեջ:

Եթե հակամարտությունը չկարգավորվի եւ Ադրբեջանը ցեղասպանության ու ազգազտման նոր փորձ ձեռնարկի Ղարաբաղի հայության հանդեպ, ապա միանգամայն հավանական է, որ Հայաստանը միջամտի: Եթե Հայաստանը ճարահատյալ ներքաշվի հակամարտության մեջ, ապա այն կվերածվի տարածաշրջանային պատերազմի:

Ահա՛ թե ինչու այդքան կարեւոր է, որ միջազգային հանրությունն ամեն ինչ անի Ադրբեջանի հետագա ռազմական ներխուժումները կանխելու համար եւ հիմնախնդիրը լուծի այնպես, որ Ղարաբաղի բազմաչարչար հայությունը կարողանա վերջապես ազատ ապրել իր ազատ երկրում:

Հունվար, 1997 թ.

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Հրդեհը կարելի է կանխել, քանի դեռ ուշ չէ

Բարոնուհի Քոկսի ուղերձը Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի հակամարտության քաղաքական կարգավորմամբ շահագրգռված բոլոր անձանց

Օրերս Անգլիայի լորդերի պալատի երկրորդ խոսնակ բարոնուհի Քերոլայն Քոքսը մի ուղերձ է հղել բրիտանական խորհրդարանին, Եվրոպայի խորհրդին եւ ԵԱՀԿ-ին, որի տեքստն ուղարկել է ինձ, խնդրելով մամուլի միջոցով հաղորդել Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի հակամարտության քաղաքական կարգավորմամբ շահագրգռված բոլոր անձանց, ինչպես նաեւ Երեւանում եւ Ստեփանակերտում ԵԱՀԿ-ի ներկայացուցիչներին:

Կատարելով լեդի Քոկսի խնդրանքը՝ ցանկալի է ընդգծել նրա անհանգստությունը ռազմական ներուժն Ադրբեջանի կողմից հզորացնելու առնչությամբ, որը զենք է ստանում ոչ միայն Թուրքիայից, այլ նաեւ այլ երկրներից, այդ թվում, ինչպես վերջերս հրապարակվեց մամուլով՝ Ռուսաստանից: Կասկած չկա, որ արդեն այսօր այդ զենքն ուղղված է Ղարաբաղի եւ Հայաստանի Հանրապետության սահմանամերձ շրջանների դեմ:

Դժվար չէ կռահել, թե, օրինակ, ինչու է Ադրբեջանն ավելացնում ռազմավարական հրթիռների, մարտական ինքնաթիռների եւ անգամ պարաշյուտների թիվը: Այդ ամենն աղետ է խոստանում, մեծ աղետ: Եվ այդ պարագայում դժվար է չհամաձայնել լեդի Քոկսի մտքի հետ, որը գործիմացությամբ պնդում է, որ եթե Ադրբեջանը կրկին փորձի Արցախում իրագործել «ցեղասպանություն եւ ազգազտում» եւ սույնով պարտադրի Հայաստանին պաշտոնապես մտնելու հակամարտության մեջ, ապա տեղային պատերազմն անխուսափելիորեն կվերածվի տարածաշրջանային պատերազմի, որի մասշտաբային հետեւանքները դժվար կլինի կանխատեսել:

Շահադիտորեն խաղարկելով նավթային «արժեթղթերը» Ադրբեջանը չի գիտակցում, որ իսկական կրակի հետ է խաղում: Այդ խաղը վտանգավոր է առավել այն պատճառով, որ ինքը՝ նավթը հեշտ է հրդեհվում եւ դժվար էլ մարվում: Եվ մնում է միայն ողջունել լեդի Քոկսի ազնիվ ուղերձը, որով նա փորձում է պրոֆիլակտիկ ձեւով կանխարգելել մեծ չարիքը: Բարեբախտաբար, ինչպես ցույց է տալիս մեր կյանքը, հրդեհը կարելի է կանխել: Դրա ապացույցն է իրական խաղաղությունը, որ շուտով արդեն երեք տարի տիրում է տարածաշրջանում: Եվ երկու ժողովուրդների բաղձալի այդ ժամկետն ինքնին շոշափելի փաստարկ է, որ երկու կողմերը կարող են ապրել առանց պատերազմի, անշուշտ, եթե քաղաքական գործիչները կրակի հետ չխաղան:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Իրավահավասար միությո՞ւն, թե՞ մշտական պատերազմ

Բանակցային գործընթացի վերջին փուլերում ստեղծված փակուղային իրավիճակն այն մտավախությունն է առաջացնում, թե ղարաբաղյան հակամարտությունը կարող է թեւակոխել որակական մի նոր փուլ, երբ փոխընդունելի որոշումների որոնումը իր տեղը կզիջի այսպես ասած զգացմունքային դիվանագիտությանը այստեղից բխող բոլոր տխուր հետեւանքներով: Թեպետ կողմերը համաձայնության են եկել քաղաքական մեծ պայմանագրի մի շարք կետերում, եւ ճակատում արդեն 2 ու կես տարում պահպանվել է զինադադարը, այնուհանդերձ, սկզբունքային հարցերում դիրքորոշումները մնում են իրարամերժ ու անսասան: Այսօր բոլորի համար արդեն ակնհայտ է, որ շուրջ 9-ամյա հակամարտության ընթացքում բազմաթիվ զրկանքներ կրած ԼՂՀ-ն երբեք չի համաձայնի գտնվել Ադրբեջանի գերիշխանության տակ, ինչպես նաեւ հսկայական կորուստներ կրած Ադրբեջանը հազիվ թե համաձայնի ԼՂՀ լիակատար անկախության գաղափարի հետ: Ակներեւ է նաեւ այն ճշմարտությունը, որ կողմերից որեւէ մեկի կատարյալ հաղթանակն անխուսափելիորեն կծնի հակառակորդի ռեւանշիզմի զգացում, ինչն իր հերթին Անդրկովկասը կվերածի մշտապես անկայուն ու պայթյունավտանգ տարածաշրջանի: Ստեփանակերտի անկախ դիտորդների կարծիքով, հատկապես Ղարաբաղին նույնիսկ ամենալայն ինքնավարություն պարտադրելու դեպքում տասնյակ հազարավոր զինված ղարաբաղցիներ եւ շուրջ 500 հազարանոց ղարաբաղյան համայնքը ՀՀ-ում կարող են դառնալ այնպիսի մի ապակայունացնող գործոն, որը կկործանի ոչ միայն փխրուն խաղաղությունը, այլեւ ցանկացած տնտեսական նախաձեռնություն, այդ թվում կասպիական նավթամուղը, որ պետության տարածքով էլ նա անցնի: Ինքնավարությունը, դիտորդների կարծիքով, վտանգավոր է ոչ միայն ցեղասպանության իմաստով: Ավելի քան 70-ամյա ադրբեջանական գաղութատիրության պատմության մեջ չկա մի փաստաթուղթ, որտեղ լիներ գոնե մեկ ղարաբաղցու ստորագրությունը՝ ԼՂՀ-ն Ադրբեջանի կազմում մտցնելու մասին: Սրանով է բացատրվում ադրբեջանական դիվանագիտության անզորությունը բանակցություններում: Ինքնավարության դեպքում նման փաստաթուղթ կարող է ծնվել, իսկ թե ինչ է նշանակում դա հայ ժողովրդի ազգային շահերի համար, հասկանալի է բոլորին: Դիտորդների համոզմամբ, փակուղային նման իրավիճակներում կողմերը գտնում են փոխզիջումային որոշում: Նրանք երբեմն ստեղծում են իրավահավասար միություններ, որտեղ պահպանելով անկախ պետականության բոլոր ատրիբուտները, համագործակցում են դաշնային պետության կազմում: Ստեփանակերտի դիտորդները գտնում են, որ Ադրբեջանն ինքը պետք է ընտրի՝ իրավահավասար միությո՞ւն, թե՞ մշտական պատերազմ:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

Հայտարարություն

Կրթության եւ գիտության նախարարությունը տեղեկացնում է, որ 1997 թ.-ին բուհական ընդունելության քննությունների համար հիմք է ծառայելու հայոց լեզվի հարցաշարերի ժողովածուն (Երեւան, 1996 թ.), ինչպես նաեւ նախորդ 3 տարիների ընթացքում հրատարակված ժողովածուները:

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ներքաղաքական

ՏԵՍԱԿԵՏ

Փրկօղակ

Համաձայն չենք մեր աշխատակցի այն պնդմանը, թե արդեն ծվեն-ծվեն է եղել ազատության ու ժողովրդավարության դրոշը Հայաստանում, ինչպես նրա մի քանի այլ եզրահանգումներին, որոնք շարադրված են ստորեւ տպագրվող նրա հոդվածում: Վերջին 5 տարիներին Հայաստանի ներքաղաքական ասպարեզում, նմանապես Հայոց համազգային շարժման ներսում ծագած կռիվներն ու բախումները, ընդհուպ անջատումներն ու պառակտումները եղել են ոչ թե հանուն ժողովրդավարության, այլ իշխանության, լծակների, ազդեցության ոլորտների, շահերի: Ազատությունների ու ժողովրդավարության համար իսկական պայքարը Հայաստանում փաստորեն դեռ նոր է սկսվել եւ կավարտվի այնքան շուտ, որքան դրանում ներգրավվեն ոչ միայն հանրապետության նախագահը, այլեւ իշխանության մյուս օղակները, կուսակցությունները, ընդդիմությունը, լրատվական միջոցները: Քանզի ժողովրդավարությունը միշտ ընկղմվելու ենթակա նավն է, որ կարող է ծփալ եւ լողալ միայն բոլոր կողմերից վեր պահող ձեռքերի ուժով:

1988 թ. ի վեր տեւական մի ժամանակահատված միջազգային հանրության աչքին Հայաստանն ուներ ժողովրդավարական արժեքներին հետամուտ երկրի համբավ: Անկախացումից հետո միջազգային հանրության կողմից նոր-նոր «դե յուրե» ճանաչվող Հայաստանը ներկայանալի էր նախեւառաջ այդ արժեքներին հետեւելու իր հաստատակամությամբ: Ավելի ուշ, ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն արտասահմանյան այցերի ժամանակ ընդգծում էր տարածաշրջանում Հայաստանի առավելությունը՝ ներկայացնելով «կայունության կղզու» շուրջ իր հիմնավորումները: Դրանցից առաջինների թվում հիշատակվում էր իր պետության ու ժողովրդի հաստատակամությունը՝ խորացնելու ժողովրդավարացման գործընթացը: Իր այդ համոզմունքի եւ հաստատակամության մեջ Տեր-Պետրոսյանն անկեղծ էր: 88-ից անցել է հինգ տարի. գերհագեցած եւ հարափոփոխ մեր ժամանակներում սա բնավ էլ կարճ ժամանակահատված չէր եւ միանգամայն բավական էր ավարտելու ժողովրդավարացման գործընթացը Հայաստանում: Սակայն նավը փոխեց ուղղությունը, զանազան քամիներից ու ալեբախումներից ծվեն-ծվեն եղավ մեր դրոշը, որի վրա գրված էին նվիրական բառերը ազատության, ժողովրդավարության եւ ազգային գաղափարների մասին:

Չգիտեմ ով ինչպես, բայց ես խոր ցավ եմ ապրում, որ Հայաստանը խիստ փոքրացրել է ժողովրդավարական երկրների հետ համեմատվելու իր աշխարհագրությունը: Ամբողջատիրական համակարգի օրոք դեմոկրատիայի դրոշն առաջինը պարզած երկիրը այսօր համեստորեն իրեն համեմատում է միայն հարեւան Վրաստանի ու Ադրբեջանի հետ, երբ խոսքը վերաբերում է ժողովրդավարությանը: Երբ Շարժման տարիներին որեւէ մեկը փորձեր կանխատեսել, որ Հայաստանը 1997 թիվ թեւակոխելու է դեմոկրատիայի կովկասյան չափորոշիչներով, մենք պարզապես լսել չէինք ուզենա այդ մասին, քանի որ դեմոկրատիայի մեր ընկալումը համընկնում էր միայն եվրոպական չափանիշներին: Դեմոկրատիա հաստատելու մեր վճռականությամբ մենք ետ էինք թողել Ռուսաստանի, Մերձբալթյան հանրապետությունների, Արեւելյան Եվրոպայի երկրների դեմոկրատական շարժումները:

Ըստ էության, չունենալով ժողովրդավարական հասարակարգ կառուցելու սեփական, պատմությամբ հաստատված փորձ, 1988–93 թթ. Հայաստանը գնում էր ժողովրդավարացման ճանապարհով՝ առանց էական սխալների: Պառլամենտարիզմի եւ ազատ ընտրական համակարգի կայացման Հայաստանի հասարակության առաջին իսկ քայլերը հաստատուն էին: 1990 թ. խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում Հայաստանում վերջ դրվեց կոմկուսի միահեծանությանը, եւ հստակ դարձավ քաղաքական համակարգի փոփոխման անհրաժեշտությունը: Հետանկախական երկու-երեք տարիներին ժողովրդավարական ինստիտուտների ձեւավորման առաջին փուլն արդեն ավարտվել էր: Հայաստան էին վերադառնում ավանդական կուսակցությունները, իսկ խորհրդարանում ստեղծվում էին կուսակցական խմբակցություններ: Միմյանց ետեւից հիմնադրվում եւ հրապարակվում էին ազատ, ոչ պաշտոնական եւ ընդդիմադիր մամուլի ու զանգվածային լրատվության այլ միջոցները: Ձեւավորվում էր լրագրողների նոր սերունդը, որի ընդգծված մեծամասնությունը գերադասում էր իր տեսակետներն արտահայտել ոչ պաշտոնական կամ ընդդիմադիր մամուլում: Հասարակությունն էլ իր հերթին ակնդետ հետեւում էր քաղաքական գործընթացներին: Ներքաղաքական տեղաշարժերի այդ փուլում, երբ կար «տուժած կողմ», ապա իշխանություններն էին, որոնց վրա էր դրված 3 գերխնդիրների լուծման պատասխանատվությունը. ա) անկախության պահպանում, բ) Ղարաբաղի պահպանում հայաթափումից, գ) ժողովրդավարական կարգերի հաստատում: Հասարակությունն ու ընդդիմությունը, բնականաբար, մտադիր չէին այդ հարցերի լուծումը վստահել միայն իշխանություններին, իսկ վերջիններս էլ հակված չէին վանել, օտարել հասարակությանը եւ ընդդիմությանը քաղաքական գործընթացներից: Չնայած առկա լուրջ խոչընդոտներին՝ հասարակության եւ պետության զարգացումն ընթանում էր բնականոն, քաղաքակիրթ ճանապարհով: Երկուստեք առկա էր քաղաքական կամքը՝ կայացնելու Հայաստանը որպես ժողովրդավարական պետություն:

Ընտրված կառավարման նախագահական համակարգն ուներ գործուն եւ ազդեցիկ ներկայացուցչական հակակշիռներ, իսկ ժամանակ առ ժամանակ բռնապետության մասին լսվող խոսակցությունները [illegible] կողմ չէին անցնում: Իշխանությունների նյարդերն ամուր էին՝ չտրվելու համար բռնապետության հաստատման գայթակղությանը, մանավանդ որ քաղաքական ուժերն էլ քնած չէին: Եվ ամենակարեւորը՝ հասարակությունն իրեն անմասն չէր համարում քաղաքական գործընթացներից եւ որոշ դեպքերում ստիպում էր հաշվի նստել իր հետ: Իհարկե, ժամանակ առ ժամանակ նախագահի ելույթներն ընդունում էին խիստ կտրական բնույթ, երբ խոսքը վերաբերում էր ընդդիմադիր քաղաքական գործիչներին եւ կուսակցություններին: Սակայն հարցը չէր հասնում իշխանության լծակների գործադրմանը: Միաժամանակ Տեր-Պետրոսյանը գիտակցում էր, որ յուրաքանչյուր ղեկավարի համար մեծ է գայթակղությունը իշխանությամբ լռեցնելու քննադատությունն ու այլակարծությունը: Եվ թերեւս այդ գիտակցությունից էլ ծնվել էր հետեւյալ հայտարարությունը. «Անթույլատրելի է, որ ժողովրդավարության ճակատագիրը կախված լինի անհատի կամքից, լավ կամ վատ նախագահից: Այսօր նախագահի իշխանությունն, իրոք, շատ մեծ է հենց ժողովրդավարական սահմանափակումների բացակայության պատճառով» («Նեզավիսիմայա գազետա», 19.06.92թ.): Թերթին տված այդ նույն հարցազրույցում էլ Տեր-Պետրոսյանը ներկայացրել էր իր մյուս արժանահիշատակ միտքը, ասելով՝ «Իմ իդեալը ժողովրդավարությունն է»:

Այդ ժամանակ էլ անհետաձգելի անհրաժեշտություն էր առաջացել ժողովրդավարական ինստիտուտների ձեւավորման 1-ին փուլն ավարտել կայուն, գործուն մեխանիզմների կայացմամբ: Դրանցից հիմնականը քաղաքական ազատությունները երաշխավորող օրենսդրական դաշտի ստեղծումն էր: Սակայն խորհրդարանում քաղաքական ուժերի բեւեռացման արդյունքում անտեսվեց կոնսենսուսի գաղափարը, եւ մեծամասնություն ունեցող ՀՀՇ-ն, գումարած գործադիր լծակներ ունեցող պաշտոնյաները, որպես կանոն, քվեարկություններով մերժեցին փոքրամասնության իրավունքը կատարելու այնտիպի ճշտումներ օրինագծերում, որոնք միտված էին դեմոկրատացնելու հասարակական հարաբերությունները:

Մյուս կողմից՝ այլակարծության եւ քննադատության դեմ պայքարելու առաջին կոչնակները հնչեցին պետական ամբիոնից, ուր եւ սկզբնավորվեց մամուլի հանդեպ կամայական եւ կարծր դիրքորոշումը: Նման դիրքորոշման առաջին դրսեւորումը եղավ ցանկալի եւ անցանկալի լրագրողների ու լրատվական միջոցների զատորոշումը եւ համապատասխան պատժամիջոցների կիրառումը հատկապես անցանկալիների ու անհնազանդների համար:

Լուրջ խմորումների մեջ էր հայտնվել նաեւ ՀՀՇ-ն: Կազմակերպության վարկանիշի աննախադեպ անկումն իրողություն էր, եւ վարչության մի մասը այդ անկման համար մեղադրանքի սլաքն ուղղել էր Տեր-Պետրոսյանի դեմ այն պատճառաբանությամբ, որ վերջինիս նշանակած եւ գործը տապալած կառավարության համար պատասխան էր տալիս ՀՀՇ-ն: Ըստ էության, պայքարը գնում էր ՀՀՇ-ն գրպանի կուսակցության վերածելու դեմ: Նախագահի քաղաքական հաշվարկը ճշգրիտ էր՝ ՀՀՇ-ում ուժերի հարաբերակցությունն իր օգտին չէր: Եվ կարճ ժամանակ անց, 93 թ. ձմռանը ՀՀՇ-ի պահանջով Տեր-Պետրոսյանը խնդրեց վարչապետ Խոսրով Հարությունյանի հրաժարականը: Իսկ արդեն վեց ամիս անց, ներգրավելով ՀՀՇ-ական այլախոհների շրջանակը, ըստ այդմ փոխելով ուժերի հարաբերակցությունը, ՀՀ նախագահը նախաձեռնեց վարչության յոթ անհնազանդ անդամների հեռացումը: Սակայն ներկուսակցական դեմոկրատիան խորն էր ՀՀՇ-ում, անգամ կառավարության անդամ ՀՀՇ-ականների ներկայությունը ՀՀՇ հանրապետական խորհրդի նիստում չէր ապահովելու Տեր-Պետրոսյանի համար քվեարկության ցանկալի արդյունքը: Այդ ժամանակ էլ նա հայտարարեց, որ ինքն, այո, ճնշում է գործադրում խորհրդի վրա եւ անձամբ է հետեւելու քվեարկության արդյունքներին: Եվ չնայած Ղարաբաղյան ռազմաճակատում իրավիճակը սրված էր, Տեր-Պետրոսյանը հանրապետական խորհրդի նիստում անցկացրեց գրեթե օրվա կեսը: Եվ երբ ՀՀՇ-ից հեռացած ԱԺՄ-ի հասցեին արդեն հնչել էր ֆաշիստական կազմակերպություն որակումը, ապա այս երկրորդ խմբի անդամները որակվեցին որպես «նեոբոլշեւիկներ»:

Ապշեցուցիչ էր Տեր-Պետրոսյանի անզիջում կեցվածքը հնազանդեցնելու ՀՀՇ-ն: Այդ օրն էլ, որ խոր վերաձեւումների ենթարկվեցին նախագահ Տեր-Պետրոսյանի նախնական պատկերացումները ժողովրդավարության մասին: Այդպես սկսեցին Հայաստանում ի հայտ գալ ժողովրդավարության առաջին լուրջ ձեւախեղումները: Եվ միաժամանակ պարզ դարձավ, որ ժողովրդավարության հետագա ճակատագիրը Հայաստանում կախված է նախագահի կամքից: 93-ին հաջորդող յուրաքանչյուր տարին ավելի ու ավելի մեծացրեց ժողովրդավարության գլխին կախված սպառնալիքները, ուղղակիորեն վտանգելով Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության եւ իրավական պետության կայացման հեռանկարը: 1994 թ. ՀՅԴ-ի կասեցումը եւ մամուլի 13 միջոցների արգելումը ցրեցին անգամ ամենալավատեսների պատրանքները: Նախագահի՝ դեկտեմբերյան հայտնի հրամանագրից հետո Հայաստանում քաղաքական հետապնդումների սկիզբ դրվեց, ինչը շարունակվում է ցայսօր: Ձնագունդը շարունակում էր գլորվել, եւ 95 թ. հուլիսի 5-ին երեւաց խորհրդարանական ընտրություններում կատարված աղաղակող խայտառակությունը, որը հետո միջազգային հանրության կողմից ստացավ «ազատ, բայց ոչ արդար» գնահատականը: Հուլիսի 5-ը լրջորեն սասանեց Հայաստանի միջազգային վարկը:

Մեկ տարի անց հուլիսի 5-ին գումարվեց սեպտեմբերի 22-ը իր բոլոր ձախավեր զարգացումներով, իսկ իր իդեալը ժողովրդավարությունը հռչակած նախագահը սեպտեմբերյան օրերին հասարակությանը հանգստացրեց, նշելով, որ «վհուկների որս» չի լինի:

Խախտվել էր ժողովրդավարության հիմնարար սկզբունքը՝ ընտրությունները: Սահմանադրությամբ իշխանության տարանջատումը թույլ էր արտահայտված, եւ ըստ էության ողջ իշխանությունը կենտրոնացած էր նախագահի ձեռքում: Սա եւս ժողովրդավարական սկզբունքի անտեսում էր: Առանց ամուր ժողովրդավարական մեխանիզմների, խիստ անձնավորված ներիշխանական հարաբերություններն ավելի ու ավելի պարզորոշ են դարձնում Հայաստանում արդեն հաստատված իրականությունը: Ընդդիմությանը դարձյալ մնացին փողոցներն ու հրապարակները եւ իշխանության փոփոխման սադրիչ տարբերակները: Եվ թեպետ քաղաքական ճնշումներին փորձեց դիմագրավել մամուլը, սակայն տնտեսական ճնշումները կշռաքարերի պես կախված էին ոչ պաշտոնական, ոչ իշխանամետ մամուլի ձեռքերից: Միջազգային հանրության կարծր գնահատականը նախագահական ընտրությունների մասին Հայաստանի բարձրագույն պաշտոնատար անձանց համար սառը ցնցուղ լինելու փոխարեն որակվեց որպես միջամտություն Հայաստանի ներքին գործերին: Ներքաղաքական այսօրինակ իրավիճակի հստակ բնութագրումը տվել է հենց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը դեռեւս 1994 թ. հունիսի 13-ի Գերագույն խորհրդի արտահերթ նիստում ունեցած իր ելույթում. «Պետության ժողովրդավարության չափանիշը ոչ թե կառավարման համակարգի նախագահական կամ խորհրդարանական բնույթն է, այլ այն հանգամանքը, թե այդ վարչաձեւերը հաստատվել են ազատ ընտրությունների միջոցով, թե ոչ: Ժողովրդավարության էությունը վերջին հաշվով ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ ազատ ընտրություններ, որոնց միջոցով ժողովուրդը հնարավորություն ունի եթե ոչ ընտրելու անպայման լավ լավ իշխանություններ, ապա գոնե ազատվելու վատ իշխանություններից: Այսպիսով, ժողովրդավարության տեսակետից պետությունները իրարից տարբերվում են ոչ թե կառավարման համակարգերի հատկանիշներով, այլ իշխանությունների ընտրյալ կամ ոչ ընտրյալ լինելու հանգամանքով: Ըստ այդմ, հավասարապես ժողովրդավարական են թե նախագահական, թե խորհրդարանական համակարգերը, երբ նրանք հաստատված են ազատ ընտրությունների միջոցով, եւ համապատասխանաբար ոչ ժողովրդավարական են այլ ճանապարհներով հաստատված բռնապետությունները եւ միապետությունները»: Մենք մեզ իրավունք ենք վերապահում եզրակացնելու, որ հենց նախագահ Տեր-Պետրոսյանի առաջադրած ժողովրդավարության չափանիշներով Հայաստանի երկինքը մթագնվում է բռնապետության մոտալուտ հեռանկարից: Ըստ էության պարզ է դառնում, որ բոլոր ժամանակներում ինքնակալությունն ու բռնապետությունը զինվում են նույն տերմինաբանությամբ, եւ «հանուն ժողովրդի» կարգախոսն ուղղվում է հենց ժողովրդի դեմ:

Այսօրինակ իրավիճակը բնավ չի նպաստում Հայաստանի բնականոն զարգացմանը, ընդհակառակը ետ է շպրտում Հայաստանը խորհրդային ժամանակները: Իշխանությունները վարկաբեկված են սեփական ժողովրդի աչքում, եւ բռնապետության հնարավորությունը մեծանում է նաեւ այն պատճառով, որ իշխանությունները վաղուց կորցրել են ժողովրդի աջակցությունը: Արտաքին աշխարհում կորցնելով իր հաղթաթղթերը հայկական պետությունը զբաղված է ներքին թշնամիների որոնմամբ: «Ես երբեք չեմ պնդել, թե Հայաստանը ժողովրդավարական երկիր է: Լիարժեք ժողովրդավարությունից մենք դեռ շատ հեռու ենք», անցյալ տարվա նոյեմբերին չեխական «Tyden» թերթին տված հարցազրույցում նկատում է Տեր-Պետրոսյանը («Հայաստանի Հանրապետություն», 5.11.96թ): Սա թերեւս նշանակում է, որ Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական կուրսը ոչ թե մարտավարական, այլ ռազմավարական փոփոխություններ է կրելու, որի արդյունքում ամրացվելու է միանձնյա ղեկավարումը:

«Ի՞նչ կցանկանայիք Հանրապետության նախագահին», հինգ տարի առաջ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հոր՝ Հակոբ Տեր-Պետրոսյանի հետ ունեցած հարցազրույցում հարցրել էին նրան: Երեւույթները եւ մարդկանց արժեւորելու անկողմնակալությամբ Հակոբ Տեր-Պետրոսյանի պատասխանն այսօր էլ խորհելու տեղիք պիտի տա հենց նախագահին. «Հանրապետության նախագահին կցանկանայի ավելի շատ դեմոկրատական մտածողություն, ավելի շատ հանդուրժողականություն, ավելի շատ խանդավառություն իր գործի մեջ եւ ավելի շատ հավատ մեր ժողովրդի ընդունակությունների նկատմամբ» («Հայք», 21.11.92թ.):

Նույնիսկ պատերազմող կողմերն են բանակցում, եւ այրված կամուրջների տեղը նորերն են կառուցվում, սակայն երկխոսության ռեւերանսները այսօր դառնում են անհեթեթ, քանի որ նավաբեկության շեմին չեն խաղում ժամանակի վրա: Ո՞վ է այն հմուտ նավապետը, նավաստին, ուղեւորը, որ նավաբեկվողներին կնետի փրկօղակը՝ ժողովրդավարության եւ ազատության դաջվածքներով:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ի՞նչ քաղաք է 5 ջրանցքների վրա «լողացող» Ամստերդամը: Բազմաթիվ են գույները, նաեւ գորշ ու մռայլ: Սովետական դպրոցի ուսուցանած մի բառ է գալիս միտքս՝ «հատակի»: Սրճարանները լի են հաշիշի ծխով, մարմնավաճառները քաշվելու առիթ չունեն, քաղաքի ծայրամասում գտնվող եկեղեցու բակում ապրող աղքատ թմրամոլներին նույն եկեղեցին օգնում է «կերն առանձնանում են: Ոչ նրանով, որ վարագույր չունեն: Ամստերդամում շատերի պատուհանները չեն քողարկում առօրյան: Մարմնավաճառները շատ են՝ տարբեր գույնի, մաշկով՝ սեւ ու նիհար, տարբեր լողազգեստներով, ռուս, լեհ, ճապոնացի... (ուրիշ ազգեր էլ անպայման կլինեն): «Չի կարելի՜» սահմանները վաղուց փշրած Հոլանդիայում անազաս հոգեբանու-տից այս հասցեն երբեք չի վրիպում, ասում են: Տարբեր հեռուստաընկերություններ նկարահանումներ են արել, բայց գլխավոր խմբագրի խնդրագրով եւ կնիքով միայն: «Ցույց տվեք, Ձեզ էլ չենք արգելի ներսում նկարել», ասաց աշխատակցուհին՝ առաջարկելով իրենց խանութից հետաքրքիր որեւէ իր կամ բացիկ վերցնել: Ի դեպ, AIDS-ի (ԴԱՎ-դիմադրողականության

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ

Հպանցիկ հայացք ջրանցքների քաղաքին

1994-ի նոյեմբերին Երեւան-Ամստերդամ-Երեւան թռիչքուղին բացվեց, ու հայերի համար Սխիպոլի միջազգային օդակայանը նախընտրելի, վստահելի օդային կամուրջ դարձավ: Նիդեռլանդների թագավորության հետ հայության ծանոթությունն ու բարեկամությունը սակայն Սխիպոլի ներկայությամբ չէր պայմանավորված: Հայերն Ամստերդամում հաստատվել են դեռեւս 17-րդ դարի սկզբին: Ոչ միայն թանկարժեք քարերի եւ մետաքսի վաճառականներ, ոչ միայն նրանց ստեղծած Արեւելյան շուկա, այլեւ 1660-ին հայկական տպարան (հիմնել է Մատթեոս Ծարեցին, 1664-ից ղեկավարել է Ոսկան Երեւանցին), հայկական եկեղեցիներ: 17-րդ դարի կեսերին հաշվվել է 70 հայ ընտանիք: 1950-ից 80-ականներին հայերի զանգվածային հոսք Ինդոնեզիայից, Թուրքիայից, Իրանից, Հունաստանից: 1994-ին հայերի թիվն Ամստերդամում, Ալմելոյում, Լեյդենում, Ռոտերդամում, Հաագայում, Դորտեխտում, Ամերսֆորդում հասավ 3000-ի: Երկու տարի առաջ՝ 4800-ի: Վերջին տվյալներով՝ 9000-ի: Նոր արտագաղթածներին բնականաբար դուրս են հանում: Մնալու միջոց, իհարկե, փնտրում են. աշխարհի «ամենաազատ» երկիրն այսօր արդեն հայերին էլ «հուշում է» հարգելի պատճառաբանություն՝ Հոլանդիայի համար խիստ հիմնավոր մի փաստարկ՝ ես սեռական փոքրամասնություն եմ: Հայաստանից օրեցօր արտագաղթի նկատելի աճ դեպի Գերմանիա, հետո՝ Հոլանդիա: Ինչու՞ն պարզ է: Զարմանալին թերեւս ուրիշ բանի մեջ տեսնենք. նահապետական, հաճախ բարեպաշտության սահմանները խիստ ընդգծած հայաստանցին այսօր ոչ միայն ընտելանում է «արձակ» այդ երկրի նկարագրին, այլեւ «հղատակվում»:

նաց» հեղուկով ձրի ներարկանյութ է տալիս: Քաղաքի սեւ ջրերի մեջ (ջրանցքների ջուրը զուլալ չէր ու հեռու էր սպիտակ կամ կապույտ լինելուց) լույսերի կողքին նաեւ անհույս մարդու հայացքի արտացոլանք... Այս ամենն, իհարկե, գոյության իրավունք է ստացել, բայց ոչ ժողովրդի հաշվին: Ամստերդամցիները չեն քայլում հոգսը դեմքերին կնճիռ սարքած, իսկ հարեւան գերմանացիների հետ համեմատած զվարթ հայացքները ավելի շատ են: Ի տարբերություն նույն այդ հարեւանների, արտաքին տեսք ստեղծելու ձգտում էլ կարծես չկա: «Հազար ու մի տեղից օղ կախելն ու սափրած գլուխները 10 տարի առաջ էր մոդա», պատմում է ֆոտոլրագրող Լեո Էրկենը:

«Ibis» հյուրանոցի մոտից 10 մարկով կարելի է նավ վարձել, պատուհաններից հայացքդ մեկ՝ աջ, մեկ՝ ձախ ու՝ նավաշինության թանգարան, Ռեմբրանդի տուն-թանգարան, աշխարհում հայտնի օպերային թատրոն, Աննա Ֆրանկի տուն, Մադամ Տյուսոյի թանգարան, հին ամրոցներ, թագուհու պալատ, որում նա չի բնակվում, ադամանդների աշխարհում ճանաչված խանութ... Մեկ մեքենա տեղավորող փողոցներ, կոշիկի կեսը դուրս մնացող աստիճաններ՝ 16-րդ դարի բնակելի շենքերում (որոնց վարձը ժամանակակից շենքերի համեմատությամբ մեկուկես անգամ թանկ է), հեծանիվների ու հեռախոսի առատություն...

16-րդ դարի շենքերի «շունչը» չի խանգարում գերժամանակակից շքեղ գույներով գովազդի լույսերին ջրերի մեջ կրկնապատկել իրենց առատությունը ու մոխրագույն, դարչնագույն, շագանակագույն, կանաչ գույների «մռայլության» մեջ թողնել քաղաքը:

Ես Սխիպոլից չեմ մտնում Ամստերդամ: Գերմանիայում շատերն են սիրում ճամփորդել, իսկ Դորտմունդից Ամստերդամ, կամ Փարիզ, կամ Բրյուսել գնալը խնդիր չէ: Մեքենա չունենաս էլ, ավտոբուսը մի քանի ժամում քեզ տեղ կհասցնի: Գրպանումդ գուլդեն չկա, ոչինչ: Բանկում մարկը փոխարինելու կարիք չի զգացվի: Անցնում է: (96-ի նոյեմբերին ԱՄՆ 1 դոլարը հավասար էր 1,62 հոլանդական գուլդենի):

Մեկ օրը բավական է, որ Ամստերդամի բոլոր շրջաններում լինես: Նո՞ւյնն են իրար: Ինչ-որ տեղ՝ այո, բայց անգամ Red Light District կոչված թաղամասում սովորական շենքի առաջին հարկի ցուցափեղ-թյուն, այնուամենայնիվ կա: «Համաձայնություն մի արա, եթե նկարես, կվազեն ետեւից, կհարձակվեն վրադ», զգուշացրեց ինձ ուղեկցող հոլանդացի ֆոտոլրագրողը: Ծնողներից, հարազատներից թաքուն են ընտրել կյանքի այս ցուցափեղկը, որ քաղաքի կենտրոնի շենքերի ցուցափեղկերից տարբերվում է միայն փոքր-ինչ երկարավուն աստիճան հիշեցնող աթոռի գոյությամբ: Կյանք կոչվածի այս աթոռին նրանցից շատերին նստեցրել են բոլորովին պատահաբար:

Թանգարանների առատությամբ աչքի ընկնող փողոցներում բարձրաձայն խոսքի հետ ծիծաղ՝ չգիտեմ, բայց հայհոյանք շատ կլսես: «Ինչ-որ մեկի կարիքն ունեմ», գոռում էր 50-ն անց մի մարդ Ամստերդամի փողոցներից մեկում: Մենակները շատ են, խենթերը՝ հատկապես տղամարդիկ, օրեցօր իրենց ներկայությունն են ավելացնում, պատմում է Լեոն: Չգիտեմ, թե հոլանդացիներն հատկապես ինչից են խենթանում, բայց Վինսենթ Վան Գոգ թանգարանում, օրինակ, կտավների առջեւ հիվանդանալն ինձնից էլ հեռու չէր: 1973-ին բացված թանգարանում 200 գեղանկար, 500 գծանկար, 700 նամակ, Trees with ivy («Ծառեր բաղեղով») կտավի առջեւ շատերին տեսա «սպառված»:

«De Condommerie» անունը կրող խանութը դրսից նկարել կարելի է: Բայց դե դրսից ի՞նչ, սովորական ձեւավորում՝ ներսի արտառոց մտքի թռիչքի համեմատությամբ: Ասում են, աշխարհում իր տեսակի մեջ եզակի խանութ է: Ամստերդամ եկած լրագրողների հետաքրքրության դաշ-անկման վարակ) դեմ պայքարի գովազդի խոսքը պլակատներ որեւէ տեղ չեմ տեսնում: Անտարբե՞ր են: Ոչ, ասում են հեռուստատեսությունը ողողած հաղորդումները: «Միայն 96-ին աշխարհում մեկուկես միլիոն մարդ է մահացել ԴԱՎ-ից», ահազանգում է հաղորդումներից մեկը: Թեեւ ԴԱՎ-ով հիվանդների 90 տոկոսն ապրում է զարգացող երկրներում, բայց մեկ է՝ անտարբեր չպիտի լինել: «Het Stepelijk Museum (ժամանակակից արվեստի թանգարան) բացված լուսանկարչական ցուցահանդեսում ԴԱՎ-ով վարակակիրը «զբաղեցրել էր» գլխավոր պատը. 7 սեւ-սպիտակ լուսանկար, որ պատկերում էին վարակակրի հիվանդության պատմությունը: Աստիճանաբար կմախքացող մարմին:

«Դու դեռ խմե՞լ ես», հիշեցնում է հեռուստահաղորդավարի ձայնը՝ հատկապես անչափահաս աղջիկներին: Տղամարդիկ չեն էլ կասկածում՝ զուգընկերուհին հակաբեղմնավորիչ դեղահաբը կուլ չտալու մտադրության մասին անպայման կհայտնի իրեն, իսկ սեռավարակի կանխման համար պարտադիր չէ «De Condommerie»-ի թանկարժեք ու հետաքրքրաշարժ խաղալիք հիշեցնող իրերից օգտվել: Սովորականը մատչելի է: Թաիլանդի բենզինի լցակայաններում հաճախորդներին կոնդոմ են բաժանում: Դա, առողջապահության նախարարի ասելով, ամենահարմար տեղն է: Փորձն ուզում էին կիրառել նաեւ Ամստերդամում (հարեւան երկրներում էլ): «Իսկ Երեւանո՞ւմ», հարցնում էին ինձ: Ի՞նչ պատասխանեմ: Նույն հարցը կուղղեմ մեր նախարարին:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԼՈՆԴՈՆ

Ժվանիա. «Ինտեգրացումը Անդրկովկասի հույսն է»

ԼՈՆԴՈՆ, 30 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիան կոչ է արել ստեղծել Անդրկովկասի «միացյալ տնտեսական տարածք Սեւ ծովից մինչեւ Կասպից, Կովկասյան լեռնաշղթայից մինչեւ Իրանի սահմանը»:

Ելույթ ունենալով օրերս Լոնդոնում տեղի ունեցած «Անդրկովկասի հեռանկարներ» խորհրդաժողովում, պրն. Ժվանիան հայտարարել է, որ «ինտեգրացումը Անդրկովկասի հույսն է»: Նրա խոսքերով, ինտեգրացման հնարավորությունները առավել մեծ են տրանսպորտի եւ էներգետիկայի բնագավառներում:

Խորհրդարանի նախագահի խոսքերով, Վրաստանը կարող է որպես ինտեգրացման առաջին քայլ տնտեսական դաշինք կնքել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հետ:

Պրն. Ժվանիայի կարծիքով, վերջին ժամանակաշրջանում նկատվում է տարածաշրջանում Ռուսաստանի ազդեցության նվազում: Չնայած դրան, Ռուսաստանը մնում է Անդրկովկասում գործող կարեւոր ուժերից մեկը, որը «եթե չի կարող հասնել խնդիրների կարգավորմանը, ապա դրան խանգարել կարող է»: Խորհրդարանի նախագահը նաեւ կարծիք հայտնեց, որ եթե Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունում հաղթի Բորիս Բերեզովսկու գիծը (որը նախապատվություն է տալիս իր երկրի ակտիվ տնտեսական քաղաքականությանը), ապա Եվրոպայի եւ Ռուսաստանի շահերը Կովկասում կարող են համընկնել:

Դրական գնահատելով արեւմտյան տերությունների շահագրգռվածությունը Կովկասում կայունություն հաստատելու գործում, պրն. Ժվանիան միաժամանակ անհրաժեշտ համարեց, որպեսզի այդ պետությունները գիտակցեն, որ «կարգավորումը էժան լինել չի կարող»:

Նշելով Անդրկովկասի հակամարտությունների շուտ կարգավորման անհրաժեշտությունը, պրն. Ժվանիան լավատեսություն հայտնեց Հարավային Օսիայի գործում առաջընթացի հնարավորության առթիվ: Աբխազիայի եւ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավորման հեռանկարները, նրա խոսքերով, պակաս բարենպաստ են: Մասնավորապես, Ղարաբաղի խնդրի կարգավորումը բարդացնող հանգամանքների թվում պրն. Ժվանիան նշեց հետեւյալ հանգամանքները. ա) նրանում ընդգրկված են Անդրկովկասի երկու պետություններ, բ) առկա է գրավված տարածքների խնդիրը, գ) տարաձայնություն գոյություն ունի առ այն, թե երկո՞ւ կողմ կա հակամարտությունում, թե՞ երեք, դ) այստեղ ընդհարվում են այլ պետությունների շահերը:

ԱՄՆ-ը Ֆիդել Կաստրոյի հեռանալու դիմաց Կուբային առաջարկում է 8 մլրդ դոլար

29 ՅՈՒՆՎԱՐ, BBC, DW, VOA: Կուբայի նախագահ Ֆիդել Կաստրոն կտրականապես մերժեց Միացյալ Նահանգների առաջարկը, թե ԱՄՆ-ը պատրաստ է Կուբայի տնտեսության մեջ միլիարդավոր դոլարներ ներդնել՝ Կուբայի առաջնորդի հեռացման դիմաց: Հավանայում տեղի ունեցած հանրահավաքում Ֆիդել Կաստրոն ասաց, թե իրեն ամենից շատ զայրացնում են Կուբան գնելու ամերիկացիների փորձերը:

«Դրամական եւ ոչ մի խոստում չի ստիպի կուբացիներին նորից ստրուկ դառնալ», ասաց նա իր հուզական ճառում: Ամերիկյան առաջարկը պարունակվում էր Սպիտակ տան հրապարակած հաշվետվությունում, որը ստորագրել էր անձամբ նախագահ Քլինթոնը: Հաշվետվությունում ասված է, որ Ֆիդել Կաստրոյի հեռանալուց հետո տնտեսության վերականգնման համար Կուբային կտրամադրվի 4-ից մինչեւ 8 մլրդ դոլար:

Երեքշաբթի օրը Սպիտակ տան կողմից Կոնգրեսի քննարկմանը ներկայացված փաստաթղթում առաջարկվում է Ֆիդել Կաստրոյի հեռանալուց հետո Կուբային տրամադրել 13 մլրդ մարկի տնտեսական օգնություն, վերացնել Կուբայի վրա դրված բեռնարգելքը եւ Գուանտանամոյում գտնվող ռազմական հենակետը տեղափոխել Միացյալ Նահանգներ:

Գերագույն դատարանը հաստատեց Բենազիր Բհուտոյի պաշտոնազրկման որոշումը

29 ՅՈՒՆՎԱՐ, BBC: Պակիստանի Գերագույն դատարանը հաստատեց անցած տարվա նոյեմբերին տեղի ունեցած Բենազիր Բհուտոյի պաշտոնազրկումը վարչապետի պաշտոնից: Դատական կոլեգիան 6 ձայնով մեկի դեմ որոշեց, որ երկրի նախագահ Ֆարուկ Լեգարին հիմքեր ուներ Բհուտոյին վարչապետի պաշտոնից հեռացնելու, նրա կառավարությունը կազմալուծելու եւ Ազգային ասամբլեան արձակելու համար: Դատական որոշումը ուղի հարթեց հաջորդ շաբաթ նշանակված համընդհանուր ընտրությունների համար: Նախագահ Լեգարին հայտարարեց, որ Բենազիր Բհուտոյի կառավարությունն այլեւս ի վիճակի չէ ղեկավարել երկիրը, այն խրվել է կոռուպցիայի մեջ, տնտեսական հարցերում դրսեւորել է անիրազեկություն, զբաղվել է ընդդիմախոսների հեռախոսազրույցների անօրինական գաղտնի լսումներով եւ ֆիզիկական հաշվեհարդար է տեսել ընդդիմության հետ: Ինքը, Բենազիր Բհուտոն պնդում է, որ իրեն պաշտոնազրկելու որոշումը հակասել է սահմանադրությանը: Այժմ դատական որոշման կայացումից հետո նա խորհրդակցություններ է անցկացնում իր դատապաշտպանների հետ:

Նաթանյահուի 3 զինակիցները կոռուպցիայի սկանդալի գլխավոր դեմքե՞ր

29 ՅՈՒՆՎԱՐ, VOA: Իսրայելում հարցաքննվել են վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուի 3 մոտիկ զինակիցները, որոնք ենթադրվող կոռուպցիայի հետ կապված սկանդալի գլխավոր դեմքերն են: Երեկ 2 իրավաբաններ եւ Ռոնի Բար Օնը, որին կառավարության իրավախորհրդատուի պաշտոնին նշանակելը ասեկոսեների առիթ ծառայեց, ցուցմունքներ տալու համար Թել Ավիվում կանչվեցին ոստիկանական բաժանմունք: Ավելի ուշ, հեռանալով ոստիկանական բաժանմունքից, Բար Օնը սպառնաց դատի տալ իսրայելական հեռուստատեսությանը զրպարտության համար: Կիրակնօրյա հեռուստահաղորդման մեջ մասնավորաբար ասվեց, որ Բար Օնի նշանակումը այդ պաշտոնին կաշառակերության մեջ մեղադրված կուսակցական առաջնորդ Արիյա Դերիի հետ գործարքի մի մասն է կազմել:

Գիտագործնական համաժողով Բաքվում՝ մարտին

ԲԱՔՈՒ, 30 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Ադրբեջանի կառավարությունը մտադիր է 1997 թվականի մարտի առաջին տասնօրյակում Բաքվում անցկացնել գիտագործնական համաժողով «Արտասահմանյան ներդրումները ԱՊՀ երկրներում. հնարավորություններ, հեռանկարներ, համագործակցության խնդիրներ» թեմայով: Ըստ Ադրբեջանի կառավարության տարածած հաղորդագրության, խորհրդաժողովը բխում է ԱՊՀ երկրների կառավարությունների ղեկավարների ստորագրած համաձայնագրից եւ կնվիրվի ԱՊՀ կազմավորման 5-րդ տարելիցին: Համաժողովը հավուր պատշաճի եւ բարձր մակարդակով անցկացնելու համար ստեղծված կազմկոմիտեն ղեկավարում է հանրապետության առաջին փոխվարչապետ Աբբաս Աբասովը. ներգրավված են համապատասխան գերատեսչությունների ներկայացուցիչներ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Պատմության եւ մշակույթի հուշարձանները, մշակութային այլ արժեքները գտնվում են պետության հոգածության եւ պաշտպանության ներքո»:

ՀՀ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՈԴՎԱԾ 11

Անպայման օտար երկրից եկած մեկը, ասենք՝ Ռոբերտ Քենեդին չպիտի ասեր, որ իմանայինք, թե՝ «Հայաստանը թանգարան է բաց երկնքի տակ»: Թանգարան՝ պատմական բազում հուշարձանների, եկեղեցիների ու վանքերի: Դրանց պահպանությունն առաջին հերթին նշանակում է վերականգնում, մի խնդիր, որը նախկին խորհրդային Հայաստանն ինչքան էլ ուզենար, հնարավորություն եւ իրավունք (չբացառենք Կենտրոնի ունեցած բացասական վերաբերմունքը ազգային արժեքների, հատկապես եկեղեցիների հանդեպ) չուներ հիմնովին տարվելու այդ գործով: Ճիշտ է, 1923 թ. ակադեմիկոս Ալեքսանդր Թամանյանի ղեկավարությամբ կազմավորվեց հուշարձանների պահպանության կոմիտե՝ խնդիր ունենալով հայրենի հնությունների պետական պահպանությունը, սակայն հայտնի է, որ այն հատկապես ֆինանսական խոշոր ներդրումների առումով պակաս հնարավորություններ ուներ: Այդ տասնամյակներին սփյուռքի օժանդակությունը կառավարական հարաբերությունների մակարդակով բացառվում էր, բացառվում էր նաեւ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի աջակցությունը, քանզի խորհրդային Հայաստանը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի առանձին լիիրավ անդամ չէր, որի պատճառով չէր կարող նաեւ անդամակցել հուշարձանների եւ պատմական վայրերի պահպանության միջազգային խորհրդին (ԻԿՈՄՈՍ):

Մնում էր եկեղեցին՝ իր միջոցներով, սփյուռքի հետ իր ուղիղ, անմիջական կապերով: Հուշարձանների վերականգնման մեծ երախտավոր պիտի համարել երջանկահիշատակ Վազգեն Առաջին կաթողիկոսին, որն իր գահակալության հանդիսություններից անմիջապես հետո հղացավ, կազմեց եւ գործածության դրեց պատմական մի շարք վանքերի եւ եկեղեցիների վերանորոգման ու բարեկարգման ծրագրեր:

Հայ ճարտարապետության փառքի հուշարձանների վերականգնման ու պահպանման խնդիրն այլեւս հիմնովին ու ազատորեն հնարավոր է դառնում անկախ պետականության պայմաններում: Սփյուռք-Հայաստան կապն էլ ավելի է ամրանում, Հայաստանն արդեն ունի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի՝ հուշարձանների եւ պատմական վայրերի պահպանության միջազգային խորհրդի Հայաստանի ազգային կոմիտեն եւ, ի վերջո, Հայաստանն ինքը կարող է տնօրինել իր ազգային արժեքների պահպանության գործը:

Այդ բացվող հնարավորությունները լիարժեքորեն օգտագործելուն էլ կոչված է հուշարձանների եւ պատմական վայրերի պահպանության միջազգային խորհրդի (ԻԿՈՄՈՍ) Հայաստանի նորաստեղծ Ազգային կոմիտեն:

Ազգային կոմիտեի շատ ընդգրկուն ծրագիրը՝ վերականգնել ու պահպանել ոչ միայն Հայաստանի տարածքում, այլեւ նրա սահմաններից դուրս գտնվող ազգային-մշակութային ժառանգության նմուշները, պահանջում է հիմնավոր կառույցի ստեղծում, միջազգային լայն կապերի հաստատում եւ օգտագործում, իրավաբանական ինքնուրույնություն եւ, ամենակարեւորը, այդ գործին նվիրյալ մարդկանց համախմբում: Այդ նվիրյալ մարդկանց (ճարտարապետներ, հնագետներ, պատմաբաններ, մտավորականության եւ պետական կառույցների ներկայացուցիչներ) մասնակցությամբ կայացած հիմնադիր ժողովն էլ հիմնադրեց Ազգային կոմիտեն՝ նախագահ ընտրելով Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, Անիի պահպանության եւ ուսումնասիրման միջազգային գիտական կենտրոնի նախագահ, երկրաշարժից պատմության եւ մշակույթի հուշարձանները պահպանելու միջազգային կենտրոնի նախագահ Լավրենտի Բարսեղյանին:

Կոմիտեի առաջին իսկ նիստի ընդունած ծրագրային փաստաթղթերը եւ նախատեսվող միջոցառումները վկայում են, թե ինչ ծավալուն աշխատանքներ պիտի տարվեն հուշարձանների վերականգնման ուղղությամբ ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ արտասահմանյան երկրներում: Ազգային կոմիտեն միջազգային հասարակական կազմակերպություն է, որի նպատակն է հոգալ հայ ժողովրդի կողմից ստեղծված պատմամշակութային արժեքների պահպանության մասին, ազգային արժեքների հանդեպ Հայաստանի բնակչության եւ միջազգային հանրության շրջանում առանձնակի վերաբերմունք մշակել դրանց հանդեպ, նրանց համար ճանաչելի դարձնել պատմական, մշակութային, գեղարվեստական եւ գիտական արժեք ներկայացնող հուշարձանները՝ Հայաստանում եւ արտասահմանյան երկրներում: Այդ նպատակով կհրատարակվեն քառալեզու (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն) ալբոմներ, ուղեցույցներ, գրքույկներ: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համաշխարհային ժառանգության կոմիտեի միջոցով «Համաշխարհային ժառանգություն» ցուցակում կընդգրկվեն Հայաստանի Հանրապետությունում, Պատմական Հայաստանում եւ արտասահմանյան երկրների տարածքներում գտնվող բացառիկ արժեք ներկայացնող հայկական հուշարձանները:

Նպաստավոր պայման է, որ Հայաստանը Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության անդամ երկիր է, եւ Ազգային կոմիտեն հնարավորություն ունի Սեւծովյան համագործակցության խորհրդարանական հարցերի հանձնաժողովի միջոցով բարձրացնելու անդամ երկրների տարածքներում գտնվող հայկական հուշարձանների պահպանության եւ վերականգնման խնդիրը: Առանձնակի վերաբերմունքի կարոտ այդ հուշարձաններից Ռուսաստանում հինգ հազար են, Ուկրաինայում (մեծ մասամբ Ղրիմում)՝ 5000, Մոլդովայում՝ 600, Նախիջեւանում՝ 4000, Թուրքիայում՝ 5000, Բուլղարիայում՝ 500, Ռումինիայում՝ 500: Հարցի առաջադրումը հրատապ է, քանզի մինչ այսօր այդ հուշարձանների ուսումնասիրման, հաշվառման եւ վերականգնման գործով Հայաստանում պակաս չափով են զբաղվել, իսկ արտասահմանյան երկրներում պետական եւ գիտական ոչ մի կազմակերպություն ընդհանրապես չի զբաղվել:

Պատեհ առիթ է, որ Հայաստանի Ազգային ժողովը համագործակցության առաջարկություն ներկայացնի տարածաշրջանային այն երկրների խորհրդարաններին, որոնց տարածքներում պահպանվել են հայկական պատմամշակութային հուշարձաններ: Ազգային ժողովում ունենալով նաեւ մշտական գործող փորձագիտական հանձնաժողով, հնարավոր կդառնա հայ մասնագետների արշավախմբեր կազմել՝ հիշյալ երկրների տարածքներում ուսումնասիրելու, հաշվառման վերցնելու եւ վավերագրելու հայկական պատմամշակութային հուշարձանները:

Հեռանկարային այս ծրագրերի կողքին այժմեական խնդիր է մնում Հայաստանի տարածքում գտնվող հուշարձանների վերանորոգումը:

Ազգային կոմիտեի նախագահ Լավրենտի Բարսեղյանը մանրամասնում է այս խնդիրը.

– Աղետի գոտում կան շատ հուշարձաններ, որոնք մտել են ճարտարապետության համաշխարհային գանձարան, եւ դրանց վերականգնումը հնարավոր չէ առանց միջազգային հանրության ակտիվ աջակցության:

Հուշարձանների պահպանությունը օրվա մտահոգություն է

Եկող սերունդները մեզ չեն ների, եթե մենք այսօր չիրականացնենք Հայաստանի տարածքում գտնվող քրիստոնեական հնագույն հուշարձաններից մեկի՝ Երերույքի տաճարի վերակառուցումը: Նա գտնվում է Շիրակի գոտում, կառուցվել է 5-րդ դարում, եռանավ բազիլիկ է, համարվում է ամենահին եկեղեցիներից մեկը: Ունեցել է երեք շքեղ դուռ, որոնցից մեկի վրա պահպանված են 1036 թվականի արձանագրություններ: Աղետի գոտում շատ մտահոգիչ է նաեւ Գյումրիի Ս. Աստվածածին եկեղեցին՝ Անիի Մայր տաճարի նմանակը, որի վերականգնումը կամ էլ կիսավեր վիճակով պահպանումը որպես աղետի վկայություն, մեր առաջին գործերից մեկն է: ... Չթվարկենք մեր բոլոր անելիքները, միայն ավելացնեմ, որ այս կազմակերպությունը՝ Ազգային կոմիտեն, անպայման իր խոսքը կասի ոչ միայն հանրապետության տարածքում, այլեւ նրա սահմաններից դուրս գտնվող ազգային-մշակութային ժառանգության պահպանության ուղղությամբ:

Մենք ակնկալում ենք ժողովրդական լայն զանգվածների աջակցությունը, մանավանդ, որ Ազգային կոմիտեն կարող է ունենալ կոլեկտիվ եւ անհատական օժանդակող պատվավոր անդամներ:

Մեր ժողովուրդը ազգային ժառանգությունը գնահատող, դրա նկատմամբ առանձնակի վերաբերմունք ունեցող ժողովուրդ է: Մինչեւ այսօր էլ յուրաքանչյուր ոք Անիի ավերակները դիտելու է գնում ներքին մի կարոտով ու հպարտությամբ: Անիի հանդեպ մեր վերաբերմունքը մնում է նույնը՝ Ազգային կոմիտեի միջազգային կապերի օգտագործմամբ ամեն կերպ հասնել Անիի հուշարձանների վերանորոգմանը, պահպանմանը: Առայժմ հնարավորություն ենք ստեղծել գարնանից սկսած ամեն շաբաթ եւ կիրակի օրերին այցելություններ կազմակերպել՝ Անիի ավերակները դիտելու համար: Գիտությունների ազգային ակադեմիան, Շիրակի մարզպետարանը եւ մեր նախաձեռնող խմբերն արդեն առաջին այցելությունը կատարել են, սահմանապահների հետ համաձայնությունը ձեռք է բերված՝ շաբաթական երկու օր զբոսաշրջիկների խմբեր տանելու Անիի ավերակներ:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայկական ուսումնասիրությունների ընդլայնված դասընթացներ Կոլումբիա համալսարանում

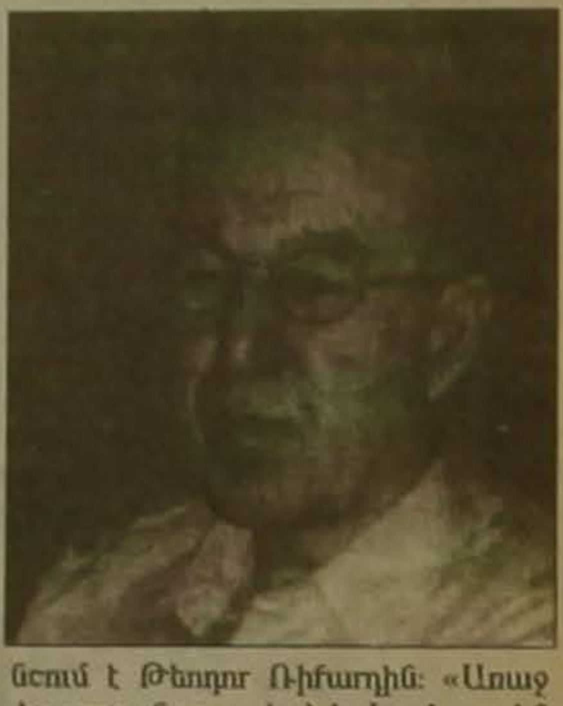

«Մեր բաժնի եւ Հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոնի պատմության կյանքում մուտք ենք գործում նոր, իրոք կարեւոր մի շրջան», նշում է Կոլումբիա համալսարանի Միջին Արեւելքի եւ ասիական լեզուների ու մշակույթների բաժնի վարիչ պրոֆ. Թեոդոր Ռիքարդին, ավելացնելով. «Շատ եմ ոգեւորված, որ Մարկ Նշանյանի նման առաջնակարգ մի մասնագետ ունենք մեր տրամադրության տակ»:

Առաջիկա գարնանը սկսվող կիսամյակում այդ բաժնում դասավանդելու են հայկական երեք նոր դասընթացներ (Հայ գրականության ծաղկաքաղ, Տառական հայերեն, Արդի շրջանի պատմություն): Դրանք նախատեսված են ոչ միայն այդ բաժնի ուսանողների, այլ նաեւ լայն հասարակության համար: Յուրաքանչյուր դասընթացի դիմաց կգանձվի 175 դոլար: Առաջիկա 3–5 տարիների ընթացքում համալսարանը ծրագրում է ավելացնել դասընթացների քանակը՝ ներառելով հայոց հին պատմություն, Ղարաբաղի հայկական արվեստ, հայկական ճարտարապետություն, հայկական երաժշտագիտություն եւ այլն: Այդ բոլորը հնարավոր է դառնալու շնորհիվ դոկտ. Նիկի եւ տիկին Էլեոնոր Օրչանյանի առատաձեռն նվիրատվության, որը նաեւ կծածկի այդ դասընթացների համար հրավիրյալ դասախոսների ծախսերը: Ռիքարդիի ծրագրերի մեջ մտնում է նաեւ թարգմանական գրականության ժողովածուների պատրաստումն ու հրատարակումը:

Կոլումբիա համալսարանի Հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոնը հիմնվել է 1977 թվին, որպես խորհրդատվական բաժին Դանիել Յանկելովիչի հսկողության տակ: Դոկտ. Նիկիս Օրչանյանը 17 տարի շարունակ ղեկավարել է այդ բաժինը: Կենտրոնի ներկա վարիչը Մայքլ Հարությունյանն է: «Նոր ժամանակները նոր պահանջներ են դնում մեր առաջ: Այժմ արդեն բավական չէ պարզապես կենտրոն ունենալը որպես այդպիսին, մենք պետք է այն աշխույժ պահենք օրվա հրատապ հարցերը քննարկելու միջոցով», նշում է Թեոդոր Ռիքարդին: «Առաջ Հայաստանը թաղված էր Խորհրդային Միության շղարշի տակ: Այժմ միջազգային ինքնուրույն միավոր է, հետեւաբար պետք է դառնա ուսումնասիրության ինքնուրույն առարկա»: Ռիքարդին մեծ ակնածանքով ու խոր հարգանքով է խոսում նաեւ պրոֆ. Նինա Գարսոյանի մասին, որ այդ համալսարանում ամբիոնի վարիչ է եղել: Պրոֆ. Գարսոյանը մեծ դեր է խաղացել նաեւ Պրինստոն համալսարանում նույնանման ամբիոն հիմնելու գործում: Կոլումբիա համալսարանում հայկական դասընթացներն առաջ անց է կացրել պրոֆ. Պիտեր Քոուին, որն այժմ դասավանդում է Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիա համալսարանում: Մարկ Նշանյանն առաջին հայն է լինելու, որ անմիջականորեն մասնակցելու է ուսումնական հիմնական ծրագրերի մատուցման աշխատանքներին եւ անընդհատ ուղղակի շփման մեջ է լինելու ուսանողների հետ, որոնցից յուրաքանչյուրը պարտադիր կերպով ընդգրկվելու է «Ժամանակակից քաղաքակրթություն» եւ «Գրական հումանիտար» դասընթացներից մեկում:

Պրոֆ. Ռիքարդին հնդկական մշակույթի եւ լեզվաբանության հմուտ մասնագետ է: Կոլումբիա համալսարանում է աշխատում 1968 թվից եւ Միջին Արեւելքի եւ Ասիական լեզուների բաժնի վարիչն է 1988 թվից: Հ. Ծ.

ԵՐԵՎԱՆ

«Պատուհան» թատրոնը՝ Աբովյան 11 հասցեում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանի գեղագիտական դաստիարակության հանրապետական կենտրոնում «Ռոսինանտ» ներկայացման պրեմիերայով փետրվարի 5-ին պաշտոնապես կբացվի Երեւանի «Պատուհան» թատրոնը: Թատերախումբը, որի դերասանները կենտրոնի մանկական թատրոնի մանկավարժներն ու նրանց սաներն են, տարիներ շարունակ աշխատել ու ստեղծագործել է, բեմադրել պիեսներ, ժամանակի ընթացքում ձեռք է բերել իր հանդիսատեսին:

«Այնպես որ, սա փաստորեն նոր թատրոնի ծնունդ չէ, այլ ուղղակի հասունացել է պահը, որ բարձրաձայն հայտարարվի նրա գոյության մասին, եւ ավելի մեծ շրջանակով հանդիսատեսի ներկայացվի այստեղ ստեղծագործողների արվեստը», ասաց տնօրեն Տիգրան Մխոյանը:

Իսկ, թե ինչու՞ հենց «Պատուհան», Տ. Մխոյանը պատասխանեց.

«Թատրոնը երեւի այն պատուհանն է, որից նայելիս մյուս կողմում տեսնում ես ուրիշ աշխարհ: Զարմանալիորեն այստեղ զուգադիպել է մի հանգամանք եւս, մեր թատրոնի տարածքի ճակատային մասը կազմում են մեծ պատուհանները»:

Տնօրենը ներկայացրեց այն ուղիները, որոնցով պիտի աշխատի թատրոնը: Իհարկե, ինչպես մշակութային բոլոր օջախները, նրանք եւս ակնկալում են պետպատվերի տարբերակը, սակայն հակված չեն առաջիկայում կարգախոս դարձնել այն: Փոխարենը մտածել են աշխատանքի համար անհրաժեշտ միջոցները ստեղծելու այլ ուղիներ: Արդեն ընթացքի մեջ է ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանության մշակույթի բաժնի հետ համագործակցելու ծրագիրը, ըստ որի, դեսպանությունը ֆրանսիացի դրամատուրգների գործեր է առաջարկելու թատրոնին եւ ֆինանսավորելու է դրանց բեմադրությունը:

Արքայադուստր Դիանան՝ գթասրտության դեսպան

29 ՀՈՒՆՎԱՐ. BBC: Ուելսի արքայադուստր Դիանայի մամլո քարտուղարը հաստատեց հաղորդագրությունն այն մասին, թե արքայադուստրը մտադիր է վաճառել ավելի քան 60 մոդելային կանացի հագուստ իր զգեստապահարանից: Վաճառքից գոյացած դրամը կօգտագործվի բարեգործության նպատակներով: Սպասվում է, որ զգեստները աճուրդի կհանվեն մոտակա ամիսներին, սակայն արքայադստեր հարսանյաց հոյակապ շորը չի մտնի աճուրդի հանված զգեստների թվի մեջ, քանի որ պետք է հանձնվի թանգարան: Ինչպես մամուլն է նշում, արքայադստեր զգեստների վաճառքը վկայում է նախկին իմիջից նրա հրաժարվելու ձգտման մասին: Դիանան ցանկանում է հաստատել իրեն գթասրտության դեսպանի դերում եւ դադարել զանգվածային լրատվական միջոցների համար լինել աշխարհի թիվ մեկ մանեկենուհի:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
Մարզական

ԱՊՀ ԳԱՎԱԹ

«Փյունիկը» դարձավ «Սպարտակի» հերթական «զոհը»

Որոշվեցին ԱՊՀ չեմպիոնների գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչի մասնակիցները

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Ռուսաստանի մայրաքաղաքի մարզահրապարակներում կայացան ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակիչ փուլի հանդիպումները:

Երեւանի «Փյունիկի» մրցակիցն էր Ռուսաստանի չեմպիոնը՝ Մոսկվայի «Սպարտակը»: Մոսկվացիները հաղթեցին խոշոր հաշվով, սակայն այն չի արտացոլում խաղադաշտում ծավալված համառ պայքարի պատկերը: Թիմերը հավասար պայքար էին մղում 90 րոպեների ընթացքում: Գոհի ավարտական փուլում երեւանցիներին պակասում էր վարպետությունը եւ մի փոքր էլ հաջողությունը: Հայ ֆուտբոլիստները բազմաթիվ գոլային պահեր ստեղծեցին, սակայն նրանց ոչ մի անգամ չհաջողվեց գերազանցել դարպասապահ Ռուսլան Նիգմատուլինին: Սպարտակցի դարպասապահը այդ երեկո լավ մարզավիճակում էր:

Այս մրցամարտը կարելի է լավագույնը համարել Մոսկվայում «Փյունիկի» անցկացրած խաղերից: «Սպարտակը» թեեւ բայց հաճախ անարդյունավետ գրոհում էր, իսկ «Փյունիկը» պատասխանում էր սուր հակագրոհներով: Հատկապես վտանգավոր էին միանում թիմի գրոհներին Արսեն Ավետիսյանը, Վարազդատ Ավետիսյանը, Համլետ Մխիթարյանը, Վարդան Մինասյանը եւ Վարդան Խաչատրյանը: Նույնիսկ այն պահերին, երբ թվում էր կհասցվի խոցող հարվածը, գնդակը համառորեն չէր գնում դեպի դարպասը: Երեւանյան թիմի դարպասը մեծապես իրենց նշանառության տակ էին պահում Վալերի Կեչինովը, Անդրեյ Տիխոնովը, Իլյա Ցիմբալարը:

Հայ ֆուտբոլիստների համար ճակատագրական դարձավ 33-րդ րոպեն, երբ լիտվացի մրցավար Դուբինսկասը պարզ իրադրությունում անհիմն 11 մետրանոց հարված նշանակեց «Փյունիկի» դարպասին: Այն անվրեպ իրացրեց Անդրեյ Տիխոնովը: Ի դեպ, սա Տիխոնովի 5-րդ գոլն էր մրցաշարում: Այս ֆուտբոլիստը մոսկովյան մրցաշարում անցկացրած բոլոր խաղերում դաշտից չի հեռանում առանց խփած գոլի: Ի պատիվ երեւանցիների նշենք, որ բաց թողած գոլից նրանք թեւաթափ չեղան եւ շարունակում էին սուր հակագրոհել: Սակայն, երկրորդ խաղակեսի սկզբում (48-րդ րոպեին) «Սպարտակը» երկրորդ անգամ հասավ հաջողության: Բախտեւը կենտրոնից ներխուժեց տուգանային հրապարակ, բայց հայտնվելով «Փյունիկի» պաշտպանների «աքցանում» գնդակը փոխանցեց Ցիմբալարին: Վերջինս կրծքով այն զիջեց հարվածի պատրաստ Եգոր Տիտովին, որն էլ ընթացքից հարվածով գնդակը ուղարկեց Արմեն Ավագյանի պաշտպանած դարպասի վերին անկյունը: Խաղավարտից մի քանի րոպե առաջ նույն Տիտովին հաջողվեց «վերջակետ» դնել լարված պայքարին: Ձախ եզրից Ցիմբալարը փոխանցում կատարեց տուգանային հրապարակ, ուր գնդակը գտավ Ալենիչեւին, որը գտնվում էր ոչ նպաստավոր դիրքում: Ճիշտ կողմնորոշվելով ստեղծված իրադրությունում, Ալենիչեւը գնդակը ետ «զցեց» Տիտովին: Այս անգամ Անդրեյի հարվածից հետո գնդակը հայտնվեց դարպասի աջ անկյունում: Զիջելով 0-3 հաշվով, «Փյունիկը» դուրս մնաց հետագա պայքարից, իսկ «Սպարտակը» շարունակում է առաջընթացը դեպի բաղձալի մրցանակ:

Արդեն ավանդույթ են դարձել միջինասիական թիմերի անակնկալ հաջող ելույթները մոսկովյան մարզահրապարակներում: Այս մրցաշարի հայտնությունը դարձավ Աշգաբադի «Կոպետդաղը»: Թուրքմեն ֆուտբոլիստները դուրս եկան կիսաեզրափակիչ, հաղթելով Տալլինի «Լանտանային»: Վճռորոշ գոլը խաղի 13-րդ րոպեին խփեց Ռաջիմուրադ Աղաբաեւը, որը անկյունային հարվածից հետո կարողացավ «երկրորդ հարկում» գերազանցել էստոնացի պաշտպաններին: Այս մրցամարտում «Լանտանան» թեեւ տիրում էր գնդակին, բայց գործը դարպասին հարվածելուն չէր հասնում: «Կոպետդաղի» կազմում հատկապես աչքի էր ընկնում վրացի «լեգեոներ» Գոգոլաձեն:

Մեծ անակնկալ գրանցվեց Թբիլիսիի «Դինամոյի» եւ Ռիգայի «Սկոնտոյի» մրցավեճում: Շատերը հաղթանակ էին գուշակում վրաց ֆուտբոլիստներին: Սակայն, լավ կազմակերպված լատվիական թիմը սխալներ քիչ էր թույլ տալիս, իսկ թբիլիսցիները չէին կարողանում օգտվել դրանից: Խաղի հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակներում կողմերին այդպես էլ չհաջողվեց փոխել լուսատախտակի վրա վառվող զրոները: Հաղթողը որոշվեց լրացուցիչ 11 մետրանոց հարվածների «վիճակախաղում»: Այս անգամ բախտը ժպտաց լատվիացիներին, որոնք դիպուկ իրացրեցին 7 հարվածներից հինգը: Դինամոյականները վրիպեցին երեք անգամ: Հետաքրքիր է, որ վճռական հարվածը իր վրացի գործընկերոջը հասցրեց «Սկոնտոյի» դարպասապահ Ռայմունդ Լայզերսը:

Կիեւի «Դինամոյի» եւ Քիշնեւի «Զիմբրուի» պայքարում գործը 11 մետրանոց հարվածներին չհասավ: Ուկրաինացի ֆուտբոլիստները ակնհայտ առավելություն ունեին: Մոլդովացիները մրցաշարում իրենց լավագույն խաղն անցկացրեցին, սակայն այն վերջինը դարձավ նրանց համար: Կիեւցիների 4 գրոհներին մրցակիցները պատասխանում էին մեկով: Հանդիպման հաշիվը 45-րդ րոպեին բավականին յուրօրինակ կերպով բացեց Վալենտին Գրիբկեւիչը: «Զիմբրուի» դարպասին տուգանային հարված էր նշանակվել: Մինչ մոլդովացի պաշտպանները եւ դարպասապահը զբաղված էին «պատ» շարելով, Գրիբկեւիչը գնդակը ուղարկեց անպաշտպան դարպասը: Այս գոլը «սառը ցնցուղի» ազդեցություն ունեցավ «Զիմբրուի» ֆուտբոլիստների վրա: Երկրորդ խաղակեսում կիեւցիները հաշիվը ավելացնելու լավ հնարավորություններ ունեին: Հարմար դիրքերից վրիպեցին Ռեբրովը, Բելկեւիչը, Խացկեւիչը: Սակայն, մրցամարտի վերջին րոպեին Անդրեյ Շեւչենկոն, այնուամենայնիվ հասավ հաջողության, խփելով իր 5-րդ գոլը Մոսկվայում: «Դինամոն» հաղթեց 2-0 հաշվով:

Այսպիսով, կիսաեզրափակիչներում կհանդիպեն «Սկոնտոն» եւ Կիեւի «Դինամոն», «Սպարտակը» եւ «Կոպետդաղը»:

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Ծխելը վտանգավոր է առողջության համար»

հայտարարում է սպորտսվարչության պետը եւ... վառում գլանակը

Երեկ, հանրապետական սպորտսվարչության նիստերի դահլիճում հրավիրված մամուլի ասուլիսը նվիրված էր առողջության վրա ծխախոտի վնասակար ազդեցության հարցերի քննարկմանը: Լրագրողներին ծխելու դեմ ծավալվող պայքարի միջոցներին ծանոթացրեցին եւ նրանց հարցերին պատասխանեցին ՀԱՕԿ-ի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանը, գլխավոր քարտուղար Հարություն Յավրյանը, սպորտսվարչության պետ Արթուր Գեւորգյանը եւ նրա ղեկավարած հիմնարկության մի շարք պատասխանատու աշխատողներ: Ծավալված երկխոսության ընթացքում նշվեց ծխելու վտանգավորությունը, բացատրվեց, թե ինչ հետեւանքների կարող է բերել ծխախոտի օգտագործումը: ՀԱՕԿ-ի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանը, մասնավորապես նշեց, որ փետրվարի 1-ից ՀԱՕԿ-ը եւ առողջապահության նախարարությունը համատեղ անցկացնելու են չծխելու միամսյակ, որի նպատակն է սպորտի միջոցով պայքար ծավալել ծխելու դեմ: Նախատեսվում է այդ միջոցառումը դարձնել պարբերական: Սպորտսվարչության պետ Արթուր Գեւորգյանը հայտարարեց. «Ծխախոտին ոչ ասելն ու առողջ ապրելակերպ վարելն առաջին հերթին մեզ է գովազդեն մարզական բնագավառի աշխատողները եւ մարզական լրագրողները: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ նրանք առաջինը դադարեն ծխախոտ օգտագործելը»: Պատասխանելով այն հարցին, թե ինչպես է կարգավորվելու մարզական բնագավառի աշխատողների ծխել-չծխելու հարցը, պարոն Գեւորգյանն ասաց. «Մենք հիմնվելու ենք նրանց գիտակցության եւ լրջության վրա»: Ի դեպ, միամսյակի ընթացքում ՀԱՕԿ-ի շենքում ծխելը խստիվ արգելվելու է: Այդ տարում տարածվելու է նաեւ բարձրաստիճան ղեկավարների վրա: Խոսվեց նաեւ մայրաքաղաքում հայտնված ծխախոտի հայտնի ընկերությունների գովազդների կողքին հակագովազդ տեղադրելու անհրաժեշտության մասին: Վերջում ներկաները այն եզրակացության եկան, որ հնարավոր է այս գործողությունն ապա կհանդիսանա ծխելու դեմ զանգվածային պայքար սկսելու համար: Ըստ Գեւորգյանի, եթե դա անգամ տեղի չունենա, ապա այս խոսակցությունը որոշակի հետք կթողնի ներկաների մոտ: Դրա հետ դժվար է չհամաձայնվել: Սակայն, նշենք մի հետաքրքիր հանգամանք: Ծխելու վնասների մասին մոտ մեկժամյա բանավեճի ավարտից հետո պարոն Գեւորգյանն արդեն միջանցքում վառեց գլանակը եւ սկսեց ծխել: Այնուամենայնիվ Ա. Գեւորգյանը հայտարարեց, որ փետրվարի 1-ից ինքը եւս չի ծխելու:

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱԶՔ

Հաջող մեկնարկներ Ռուսաստանի բաց առաջնությունում

Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացնում են հայ հեծանվորդների ելույթների մասին Մոսկվայում կայացած հրապարակային հեծանվավազքի Ռուսաստանի բաց առաջնությունում: «Կռիլատսկի» հանրահայտ հեծանվահրապարակում տեղի ունեցած մրցումներում մեր հանրապետության ներկայացուցիչների ցույց տված արդյունքները մեծ անակնկալ են դարձել նաեւ ռուս մասնագետների համար: Նշենք, որ ստուգատեսին մասնակցել են Ռուսաստանի, Բելառուսի, Լիտվայի, Վրաստանի եւ Հայաստանի շուրջ 13 թիմերի 78 մեծահասակ եւ 118 երիտասարդ հեծանվորդներ: Մասնակիցները 6 օրում ուժերը չափեցին մի շարք մրցաձեւերում:

Երիտասարդների խմբային մրցավազքում 80 շրջանով 8 միջանկյալ վերջնագծով Արսյոմ Գալստյանը գրավեց երկրորդ տեղը: Նրա թիմակիցներ Արմեն Գյոզալյանը եւ Դմիտրի Դյակովը զբաղեցրեցին 5-րդ եւ 6-րդ հորիզոնականները:

Խմբային մրցավազք 120 շրջան 12 միջանկյալ վերջնագծով մրցաձեւում հայաստանցի օլիմպիական Արսեն Ղազարյանը մեծահասակների պայքարում ճանաչվեց երկրորդը:

Մրցավազք դուրս մնալով մրցաձեւում երիտասարդներն անցան 38 շրջան, իսկ մեծահասակները՝ 42: Երիտասարդների մեջ երրորդ տեղը գրավեց Արսյոմ Գալստյանը, իսկ չորրորդը ճանաչվեց Դմիտրի Դյակովը: Մեծահասակների պայքարում Արսեն Ղազարյանը հինգերորդն էր, իսկ Գրիգոր Գրիգորյանը՝ 13-րդը:

Խմբային մրցավազքում 80 շրջանով 16 միջանկյալ վերջնագծով մրցաձեւում երիտասարդներից համապատասխանաբար երկրորդ, չորրորդ եւ յոթերորդ տեղերը գրավեցին Արսյոմ Գալստյանը, Արմեն Գյոզալյանը եւ Դմիտրի Դյակովը:

Մեծահասակների խմբային մրցավազքում 120 շրջանով 20 միջանկյալ վերջնագծով հինգերորդ տեղը գրավեց Արսեն Ղազարյանը, իսկ 9-րդը՝ Կարեն Սոլոյանը:

Թիմային 4 կմ մրցավազք հետապնդումով մրցաձեւում Արսեն Ղազարյանը գրավեց 4-րդ տեղը:

Զույգերով խմբային մրցավազքում 120 շրջանով 12 միջանկյալ վերջնագծով երիտասարդների պայքարում երկրորդը ճանաչվեց Արսյոմ Գալստյան-Արմեն Գյոզալյան զույգը: Զույգընկեր չունենալու պատճառով Դմիտրի Դյակովը հանդես եկավ սամարցի Յակուշեւի հետ: Հայ-ռուսական միջազգային զույգը գրավեց 5-րդ հորիզոնականը:

Նույն մրցաձեւի մեծահասակների պայքարում 4-րդ արդյունքը ցույց տվեցին Կարեն Սոլոյանը եւ Արսեն Ղազարյանը:

Մրցաշարի վերջին օրը մասնակիցները կրկին հանդես եկան վերը նշված մրցաձեւում: Երիտասարդների մրցաձեւում երկրորդ տեղը գրավեցին Գալստյանը եւ Գյոզալյանը: Նախորդ օրվա արդյունքը կրկնեցին նաեւ Սոլոյանը եւ Ղազարյանը:

Թիմային հաշվարկում Հայաստանի հավաքականը գրավեց երկրորդ տեղը, զիջելով միայն Ռուսաստանի Սամարա քաղաքի թիմին: Եռյակը եզրափակեց Ուդմուրտիայի հավաքականը: Անհատական հաշվարկում երիտասարդների մեջ համապատասխանաբար երկրորդ, չորրորդ եւ հինգերորդ տեղերը գրավեցին Արսյոմ Գալստյանը, Դմիտրի Դյակովը եւ Արմեն Գյոզալյանը: Մեծահասակների մրցավեճում հինգերորդ հորիզոնականը զբաղեցրեց Արսեն Ղազարյանը, իսկ ութերորդը ճանաչվեց Կարեն Սոլոյանը:

Ավելացնենք, որ այս արդյունքներն անակնկալ էին նաեւ հայ մարզիչների համար:

Արմեն Մարտիրոսյանը երկրորդը Նորվեգիայում

Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնում են, որ Ատլանտայի օլիմպիական խաղերում 5-րդ տեղը գրաված գյումրեցի եռացատկորդ Արմեն Մարտիրոսյանը օրերս մասնակցել է Նորվեգիայում կայացած միջազգային մրցաշարին: Հայ մարզիկը, ցույց տալով 16 մ 46 սմ արդյունք, 40 մասնակիցների մեջ գրավել է մրցանակային երկրորդ տեղը: Ավելացնենք, որ ներկայումս Արմենը գտնվում է Ռուսաստանում, ուր մարզվում է այդ երկրի առաջատար մասնագետ Է[illegible]գենի Մարտյանովի ղեկավարությամբ:

ՀԱՕԿ-ն ունի իր հուշամեդալը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեն հիմնադրեց ՀԱՕԿ-ի հուշամեդալ, որով այսուհետեւ կպարգեւատրվեն օլիմպիական գաղափարների տարածման [illegible]ծում մեծ լուման ներդրած մարզական աշխատողները:

Ստամբուլը չի լինի օլիմպիական խաղերի հյուրընկալ

30 ՀՈՒՆՎԱՐ, RL: Միջազգային օլիմպիական հանձնաժողովի անդամները Թուրքիա կատարած այցից հետո եկել են այն եզրակացության, որ Ստամբուլը ամենայն հավանականությամբ կորցրեց 2004 թվականին ամառային օլիմպիական խաղերի հյուրընկալ լինելու հնարավորությունը: Համաձայն ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության տարածած լուրերի, միջազգային օլիմպիական խաղերի հանձնաժողովի ներկայացուցիչները իրենց բացասական դիրքորոշումը բացատրել են Թուրքիայում արմատական մահմեդականության տարածման վտանգով, կառավարության անտարբերությամբ եւ քաղաքացիական պատերազմի առկայությամբ:

Բարի խաղեր խոշոր գումարներով

ԱՊ գործակալության լուրում նշվում է, որ 1998 թվին կայանալիք Բարի կամքի խաղերի հեռուստահաղորդման բացառիկ իրավունքը, ամենայն հավանականությամբ, կստանա «Ուորներ Բրադերս» խոշորագույն ընկերությունը: Եկող տարվա հուլիսին կայանալիք խաղերին, նախնական հաշվարկներով, կմասնակցեն աշխարհի ավելի քան 70 երկրների մոտ 1300 մարզիկներ: Նրանք ուժերը կչափեն 12 մարզաձեւերում: Արդեն յուրօրինակ ռեկորդ է սահմանվել՝ մրցումների մրցանակային հիմնադրամը հասցվում է մոտ 5 մլն դոլար: Սա համաշխարհային մրցումների պատմությունում երբեւէ խաղարկված ամենախոշոր գումարը կլինի:

Միջազգային ֆեդերացիան սահմանափակում է մասնակիցների թիվը

Գերմանիայում կայացած բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նիստում որոշվել է աշխարհի առաջնություններում կրճատել մասնակիցների թիվը յուրաքանչյուր քաշային կարգում: Հաջորդ տարի Հավանայում (Կուբա) վերջին անգամ հանդես կգան 24-ական մարզիկներ: Այնուհետեւ, յուրաքանչյուր քաշային կարգում հանդես կգան 16-ական բռնցքամարտիկներ:

Մրցամարտ ընդդեմ ռասայական խտրականության

Լիսաբոնում ընկերական հանդիպում կայացավ ֆուտբոլի Եվրոպայի եւ Աֆրիկայի հավաքականների միջեւ: Այն կոչված էր մարդկության ուշադրությունը հրավիրել ռասայական խտրականությանը, որը վերջերս լայն տարածում է գտել նաեւ սպորտում: Որպես բարձր օրինակ կարելի է նշել լիբերիացի Ջորջ Վեայի եւ պորտուգալացի Պաուլու Կոստայի ընդհարումը, որ մի քանի ամիս առաջ տեղի էր ունեցել Չեմպիոնների լիգայի «Միլան»-«Պորտո» հանդիպումից հետո եւ «ողբերգական» հետեւանք էր ունեցել պորտուգալացու համար:

Խաղի 60-րդ րոպեին Եվրոպայի հավաքականի դարպասապահ, հոլանդացի Էդվին վան դեր Սաարին փոխարինել է նախկին մոսկվացի Ստանիսլավ Չերչեսովը, որն էլ խաղավարտից 12 րոպե առաջ իր դարպասն է ընդունել վճռական գոլը: Աֆրիկայի հավաքականը հաղթել է 2-1 հաշվով:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **օրվա հետքերով**

ՐՐՑԱՆ

Ռուսաստանում տարբեր կերպ են գնահատում Չեչնիայում կայացած ընտրությունների արդյունքները

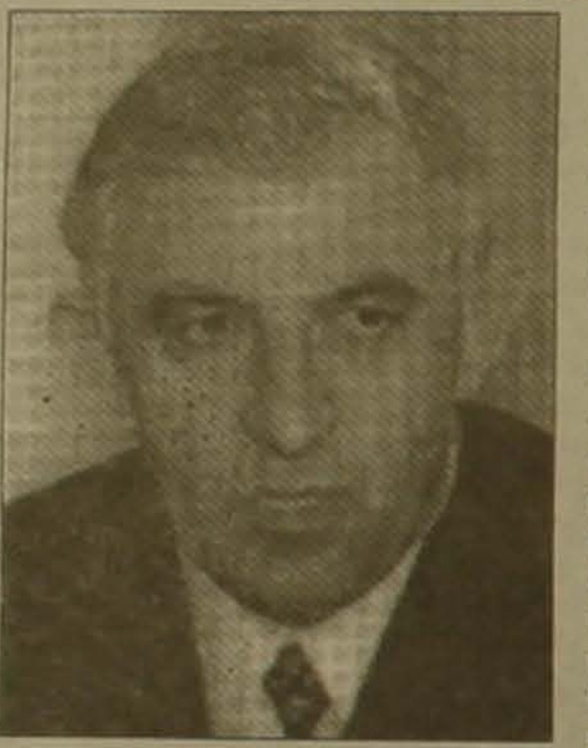

ՄՈՍԿՎԱ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դաշնության խորհրդի նախագահ Եգոր Ստրոևը Ասլան Մասխադովին համարել է առավել լրջմիտ քաղաքական գործիչ, որը սթափ է վերաբերվում Չեչնիայում զարգացող իրադարձություններին: Նա գոհունակություն է հայտնել այն փաստի առթիվ, որ ընտրությունները հանրապետությունում կայացել են: «Ինչպես ռազմավարական, այնպես էլ քաղաքական առումով, ինձ համար կարեւոր է դիտել ոչ թե որպես պարտություն, այլ որպես հաղթանակ», հայտարարել է նա ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ կայացած հարցազրույցի ժամանակ:

Չեչնիայի միջազգային ճանաչումը քիչ հավանական է: Ոչ մի լուրջ կառավարություն Չեչնիան չի ճանաչի որպես ինքնուրույն պետություն, այս կարծիքին է հայտնել Դումայի «Յաբլոկո» խմբակցության առաջնորդներից մեկը՝ իրավաբան Վիկտոր Շեյնիսը:

Ինչ վերաբերում է Չեչնիայի հետ համապետական կենտրոնի բանակցություններին, ապա, Շեյնիսի կարծիքով, «դա կլինի դիվային պայքար, որի ընթացքում երկուստեք կդրսեւորեն առավելագույն պահանջներ եւ դժկամորեն կհրաժարվեն դրանցից»:

Դումայի մեկ այլ հայտնի պատգամավոր, աշխարհաքաղաքականության հարցերի կոմիտեի նախագահ Ալեքսեյ Միտրոֆանովը նույնպես չի բացառում բանակցություններ վարելու հնարավորությունը Չեչնիայի նոր ղեկավարության հետ, սակայն, նրա կարծիքով, հարկ չկա տնտեսական ներդրումներ կատարել Չեչնիայի էկոնոմիկայում: Նա զարմանք է հայտնել, որ ռուսաստանցի շատ հայտնի քաղաքական գործիչներ «ուրախանում են Ասլան Մասխադովի Չեչնիայի նախագահ ընտրվելու առթիվ»: Կոմիտեի նախագահի խոսքերով, «հենց Մասխադովն է ծրագրել բոլոր ահաբեկչական գործողությունները Չեչնիայի սահմաններից դուրս»:

Թուրքիայում...

«Չեչնիայում կայացած նախագահական ընտրություններում հաղթեց մի մարդ, որը հանդես է գալիս խաղաղության օգտին», գրել է «Սաբահ» թուրքական թերթը: «Հյուրրիյեթ» լրագիրը, մեկնաբանելով ընտրությունների արդյունքները, իր հերթին ուշադրություն է դարձրել այն բանի վրա, որ դրանցում հաղթանակ տարավ «շարիաթը մերժող» միակ թեկնածուն: «Չեչենները, նշել է թերթը, արդեն քվեարկության առաջին փուլում նախապատվությունը տվեցին արդի աշխարհին»: Մեկ այլ հրատարակություն՝ «Ջումհուրիեթը», հարց է տալիս, թե չեչեն ղեկավարներին ինչպես կհաջողվի քաղաքական անկախությունը զուգակցել «գործնականորեն Ռուսաստանի տնտեսական միավոր մնալու» ցանկության հետ:-

ՆԻԿՈՍԻԱ

Կիպրոսում բանակցություններ են սկսվել

ՆԻԿՈՍԻԱ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կիպրոսում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Հան Սին Չուն բանակցություններ է սկսել այդ երկրի նախագահ Գլավկոս Քլերիդիսի եւ կիպրոսթուրք համայնքի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշի հետ: Նրա նպատակն է պարզել կղզու հիմնախնդրի կարգավորման գործում հունական եւ թուրքական կողմերի համար փոխադարձաբար ընդունելի ելքի կետերը:

Այդ ուղղությամբ հեսագա քայլը լինի ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանի կողմից Քլերիդիսին եւ Դենքթաշին հրավիրել վերսկսելու երկխոսությունը, որն ընդհատվել է երկու տարի առաջ: Հան Սին Չուն երկու ղեկավարներին կհանձնի նրա ուղերձը, որով կոչ է արվում առավելագույն ջանքեր գործադրել Կիպրոսի հիմնախնդրի կարգավորման ասպարեզում առաջընթացի հասնելու համար:

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, սպասվում է, որ գլխավոր քարտուղարի բանագնացը կհանդիպի նաեւ Ռուսաստանի արտգործնախարարի՝ Նիկոսիա ժամանող ներկայացուցիչների հետ, որոնք այստեղ հանդիպումներ կանցկացնեն փակուղում հայտնված կարգավորմանն օժանդակելու նպատակով:

ԹԲԻԼԻՍԻ

Է. Շեւարդնաձե. «Մոսկվան Վրաստանի նկատմամբ հստակ քաղաքական մոտեցում չունի»

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ, ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ: «Վրաստանի կայունությունը բխում է Ռուսաստանի շահերից, իսկ Ռուսաստանը մեծ դեր ունի կայունության հաստատման համար», ասել է Շեւարդնաձեն ֆրանսիացի լրագրողներին փետրվարի 3-5-ը Փարիզ կատարելիք պաշտոնական այցից առաջ: Ըստ երանորդես գործակալության, Շեւարդնաձեն նշել է, թե «ես Ռուսաստանից աքխազական եւ օսական պատասխանատվությունների կարգավորման խնդրում ավելի կոնկրետ քայլեր եմ սպասում»: Նա ասել է, որ Թբիլիսին, խնդիրը կարգավորելու համար, մտադիր չէ ուժ կիրառել Աբխազիայի նկատմամբ, քանի որ դա կբերի բազմաթիվ զոհերի պատճառ կդառնա»:

Նա նշել է նաեւ, որ Վրաստանի սահմանամերձ 5 ռազմակայաններում ռուսական 18-հազարանոց ստորաբաժանումների ներկայությունը Թբիլիսին Մոսկվայի վերահսկողության տակ դնել չի համարում: «Քաղաքացիական պատերազմի պատճառով մենք ի վիճակի չէինք պաշտպանելու մեր սահմանները, եւ երբ մենք Մոսկվայի հետ պայմանագիր ստորագրեցինք, նշանակում է այլ ընտրություն չունեինք: Մոսկվան կարծես թե հստակ քաղաքականություն Վրաստանի նկատմամբ չունի, այնքան մոտեցում կա, որքան քաղաքական կուսակցություններ կան Ռուսաստանում», ասել է Շեւարդնաձեն:

Բաքվի գնած ինքնաթիռը Մոսկվայում կալանվեց

ԲԱՔՈՒ, 30 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «ԱզԱԼ» ադրբեջանական ավիաընկերությունը անցյալ տարի «Ազերբայջան հավա ելարի» պետական կոնցեռնի եւ Լատվիայի պետական ավիաընկերության ստորագրած պայմանագրով նախատեսված երեք օդանավից ստացել է միայն երկուսը: Պետական կոնցեռնում տեղեկացրել են, որ Ադրբեջանի գնած ինքնաթիռներից մեկը կալանվել է Մոսկվայի «Շերեմետեւո» օդանավակայանում: Պատճառը լատվիական ավիաընկերության 600 հազար դոլարի պարտքն է Ռուսաստանին: Ինչպես նշել են պետական կոնցեռնում, «ԱզԱԼը» մտադիր է մասնակցել Ռիգայի եւ Մոսկվայի բանակցություններին՝ Լատվիայից գնած ինքնաթիռը փետրվարին ստանալու համար:

Ցրտից 100 զոհ Լեհաստանում

ՎԱՐՇԱՎԱ, 30 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս ձմռանը Լեհաստանում շուրջ 100 մարդ է զոհվել այդ երկրի համար անսովոր տեւական սառնամանիքների հետեւանքով: Այդ մասին հայտարարել է Լեհաստանի աշխատանքի ու սոցիալական քաղաքականության նախարարությունը, հաշվետվություն տալով այն միջոցառումների մասին, որ ձեռնարկվում են ապագայում նման ողբերգություն թույլ չտալու համար: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, դրտահարությունից զոհվածների մեծ մասը գտնվել են հարբած վիճակում: Հիմնականում դրանք անօթեւան մարդիկ են, որոնց թիվը ներկայումս հասնում է 18 հազարի:

Գտնվե՞ց գրիպի համադարմանը

29 ՅՈՒՆՎԱՐ, VOA: Ամերիկյան գիտնական բժիշկները հայտնեցին քիմիական միացության հայտնագործման մասին, որը հետագայում կարող է դառնալ համադարման գրիպի վիրուսի դեմ: Հետազոտողների խոսքերով այդ դեղամիջոցը փորձարկվել է մի շարք կենդանիների վրա եւ մեկօրյա բուժումից հետո նրանց մոտ ամկա գրիպի ախտանիշներն անհայտացել են:

ԱԶԳ օրաթերթի համակարգչային ծառայությունը կարող եք պատվիրել

Գովազդների
Բրոշյուրների
Լոգոտիպերի
Անցաթղթերի
Կնիքների
Բլանկների
Հրավիրատոմսերի
Ֆիրմային ոճի
Օրացույցների
Այցետոմսերի
Բուկլետների
Գրքերի
ձեւավորում

Հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության 47
հեռ. 581841

Աշխատանքները կկատարվեն Apple Macintosh, LaserMaster 1200 համակարգով

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Իրանի Իսլամական Հանրապետության «Մելլաթ» բանկի երեւանյան մասնաճյուղը աշխատանքի է հրավիրում տղամարդ իրավաբանների եւ հաշվապահների, որոնք բանկային բնագավառում ունեն աշխատանքային փորձ: Անգլերեն եւ պարսկերեն լեզուների իմացությունը պարտադիր է:

Ցանկացողները կարող են դիմել հետեւյալ հասցեով ք. Երեւան, Փ. Բյուզանդի 1

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Ազգային ժողովը եւ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի Հայաստանի գրասենյակը հայտարարում են մրցույթ «Օժանդակություն ՀՀ Ազգային ժողովին հաշվետվության գործում» ծրագրի օգնականի թափուր տեղի համար:

Ծրագրի օժանդակ օգնականը կարող է ունենալ տնտեսագիտական կրթություն, ծանոթ լինի համանման կազմակերպությունների աշխատանքին, ունենա թղթակցային աշխատանքն առաջնորդվելու եւ ֆինանսական հաշվետվություններ գրելու կարողություններ, անգլերեն լեզվի եւ համակարգչի լիակատար տիրապետում, վարչական եւ թիմային աշխատանքի ունակություն: Աշխատանքի տեւողությունը 7 ամիս:

Պահանջվող փաստաթղթերը՝ ինքնակենսագրություն եւ մեկ լուսանկար:

Ցանկացողները դիմեն ՀՀ Ազգային ժողով: Հասցեն՝ Բաղրամյան 19, սենյակ 318: Հեռ. 588-214, 523-332

ՀԱՅՏԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻՆՉԵՒ Ս. Թ. ՓԵՏՐՎԱՐԻ 6-Ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ունեմ **Վազ 21063** մակնիշի ավտոմեքենա:
Ցանկանում եմ աշխատել որեւէ գրասենյակի կամ մասնավոր անձի համար:
Զանգահարել 52-59-87, ժամը՝ 18-20-ը, Սուրենին

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոսներ՝ 58-18-41, 52-30-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արաբկիր թաղամասում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝
25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Ձվարբնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՍՆՎԵՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ: 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիւ 65, Պատվեր 69149, Պատուէր 506 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 30. 01. 1997 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@